

A
27
2 83

Přeložil J. Z. Novák

Právo provozovat tuto hru zadává pouze Česko-
slovenské divadelní a literární jednatelství, Vy-
šehradská 28, Praha 2, telefon 234620 a 235140.
Každé provedení nutno hlásit tomuto jednatelství,
a to nejpozději deset dní napřed.

OSOBY

JOHN WORTHING, smírčí soudce
ALGERNON MONCRIEFF
Reverend kanovník Thdr CHASUBLE
MERRIMAN, komorník
LANE, sluha
LADY BRACKNELLOVÁ
Baronesa GVENDOLINA FAIRFAXOVÁ
CECILIE CARDEWOVÁ
SLEČNA PRISMOVÁ, vychovatelka

DĚJIŠTĚ

Dějství první

Byt Algernona Moncrieffa v Half-Moon Street
v Londýně

*

Dějství druhé

Zahrada venkovského sídla ve Wooltonu

*

Dějství třetí

Salon ve venkovském sídle ve Wooltonu

*

Doba: 1894

*

DĚJSTVÍ PRVNÍ

Přijímací pokoj v Algernonově bytě, přepychově a umělecky zařízený. V sousední místnosti hraje někdo na klavír.

Lane prostírá k odpolednímu čaji. Hudba umlká a vstupuje Algernon.

ALGERNON: Slyšel jste, co jsem hrál, Lane?

LANE: Myslel jsem, že by nebylo zdvořilé naslouchat, pane.

ALGERNON: To mě mrzí, kvůli vám. Já sice nehraji přesně — přesně dovede hrát kdekdo — ale hraji neobyčejně výrazně. U piana je moje forte cit. Umění si nechávám pro život.

LANE: Ovšem, pane.

ALGERNON: A když už mluvíme o umění žít, dal jste připravit okurkové chlebičky pro lady Bracknellovou?

LANE: Ano, pane. (*Zvedá mísu s chlebičky*)

ALGERNON (*obhlédne chlebičky, vezme si dva a usedne na pohovku*): Mimochodem, Lane, viděl jsem ve vašich výkazech, že se v úterý, když tu večereli lord Shoreman a pan Worthing, spotřebovalo osm lahví šampaňského.

LANE: Ano, pane, osm lahví a půl.

ALGERNON: Čím to, že v mládeneckých domácnostech pijí sluhové vždycky jen šampaňské? Ptám se, jen abych se poučil.

LANE: Přičítám to lepší jakosti vína, pane. Často zjišťuji, že v domácnostech ženatých pánů bývá šampaňské málokdy prvotřídní.

ALGERNON: Pane na nebi! To je manželství tak demoralisující?

LANE: Myslím, že je to opravdu velmi příjemný stav, pane. Mám s ním zatím velmi málo zkušeností. Oženil jsem se jen jednou. Došlo k tomu z nedorozumění mezi mnou a jistou slečnou.

ALGERNON (*unaveně*): Pokud vím, Lane, váš rodinný život mě tuze nezajímá.

LANE: Ne, pane. Taký na něm nic zajímavého není. Sám na něj nikdy nemyslím.

ALGERNON: No ovšem, pochopitelně. To je všechno, Lane, děkuji vám.

LANE: Prosim, pane. (*Odejde*)

ALGERNON: Jak se zdá, dívá se Lane na manželství poněkud nevázaně. A když nám nižší vrstvy nedávají dobrý příklad, k čemu tu propána vlastně jsou? Nemají zřejmě jako třída prázdný smysl pro morální odpovědnost.

Vstoupí Lane.

LANE: Pan Filip Worthing.

Vstoupí Jack, Lane odejde.

ALGERNON: Vítám tě, milý Filipe. Copak tě přivádí do Londýna?

JACK: Ach, zábava, zábava. Co jiného by mělo člověka někam přivádět? Ty, ovšem, Algy, jako obvykle, jíš.

ALGERNON (*upjatě*): Myslím, že v dobré společnosti bývá zvykem se v pět hodin lehce občerstvit. Kdes byl od minulého čtvrtka?

JACK (*sedá si na pohovku*): Na venkově.

ALGERNON: Co tam propána děláš?

JACK (*svléká si rukavice*): Když je člověk v Londýně, tak se baví. Když je na venkově, tak baví jiné lidi. A to je nesmírná nuda.

ALGERNON: A kohopak to tam bavíš?

JACK (*ledabyle*): Ale, sousedy, sousedy.

ALGERNON: A máš tam milé sousedy, v tom svém Shropshiru?

JACK: Úplně příšerné. Se žádným jakživ nepromluví.

ALGERNON: No, to je jistě bavíš náramně. (*Jde si vzít chlebiček*) Mimochodem, je to v Shropshiru, to tvoje sídlo, víd?

JACK: Co? V Shropshiru? Ano, ovšem. Poslechni, proč všechny ty šálky? Proč ty okurkové chlebičky? Proč ta nezodpovědná marnotratnost v takovém mládí? Kdopak přijde na čaj?

ALGERNON: Ach, jen teta Augusta a Gvendolina.

JACK: Ale to je úžasně rozkošné!

ALGERNON: Ano, je to docela milé. Ale teta Augusta nebude asi tuze nadšena, až tu uvidí tebe.

JACK: Smím se zeptat proč?

ALGERNON: Milý kamaráde, to, jak koketuješ s Gvendolinou, je prostě hanebnost. Je to bezmála stejně odporné jako to, jak Gvendolina koketuje s tebou.

JACK: Ale já jsem do Gvendoliny zamilován. A přijel jsem do Londýna jen proto, abych ji požádal o ruku.

ALGERNON: Myslel jsem, žeš přijel za zábavou. Tomuhle říkám obchodní jednání.

JACK: Ty jsi naprosto neromantický!

ALGERNON: No, v žádosti o ruku nevidím opravdu nic romantického. Být zamilován, to je velmi romantické. Ale žádat o ruku, v tom není romantického pranic. Dovol, člověk může být přece vyslyšen. A obvykle tak vyslyšen bývá. A pak je všechno vzrušení to tam. To nejlepší na lásce je nejistota. Jestli já se někdy ožením, tak se určitě vynasnažím na to zapomenout.

JACK: To si dovedu představit, milý Algy. Rozvodové řízení bylo zvlášť vynalezeno pro lidi s pamětí takhle pozoruhodně seřízenou.

ALGERNON: Ach, o tom je zbytečné hloubat. Manželství se rozvádějí v nebi.

Jack sahá po okurkovém chlebičku, Algernon ho okamžitě zarazí.

Prosím tě, na okurkové chlebičky nesahej. Ty jsou výhradně pro tetu Augustu. *(Sám si jeden vezme a pustí se do něho)*

JACK: Ale sám je jíš pořád.

ALGERNON: To je něco docela jiného. Teta Augusta je moje teta. *(Vytáhne jinou mísu)* Vem si chléb s máslem. Chléb s máslem je pro Gvendolinu. Gvendolina chléb s máslem zbožňuje.

JACK *(jde ke stolku a bere si)*: Však je to taky velice dobrý chléb s máslem.

ALGERNON: Ale proto ještě, milý kamaráde, nemusíš jíst, jako bys ho chtěl sníst všechn. Chováš se, jako kdyby sis byl Gvendolinu už vzal. Ještě sis ji nevzal a patrně si ji vůbec nevezmeš.

JACK: Co to povídáš, prosím tě?

ALGERNON: Tak tedy za prvé: dívky si nikdy neberou muže, s kterými koketují. To dívky nepovažují za slušné.

JACK: Ach, to jsou hlouposti.

ALGERNON: Nejsou, je to hluboká pravda. Proto člověk kolem sebe vidí tak ohromnou spoustu svobodných mláďenců. A za druhé: já k tomu nedám svolení.

JACK: Že ty nedáš svolení!

ALGERNON: Milý kamaráde, Gvendolina je má sestřenka z prvního kolena. A než dovolím, aby sis ji vzal, budeš mi muset vysvětlit, jak je to s Cecilíí. *(Zazvoní)*

JACK: S Cecilíí? Co tím myslíš, prosím tě? O jaké Cecilii to mluvíš, Algy? Nikoho, kdo se jmenuje Cecilie, neznám.

Vstoupí Lane.

ALGERNON: Přineste mi to cigaretové pouzdro, co pan Worthing zapomněl v kuřáckém pokoji, když tu naposled večeřel.

LANE: Prosím, pane. *(Odejde)*

JACK: Tak celou tu dobu máš moje cigaretové pouzdro ty? Proč jsi mi to proboha neoznámil? Píšu o něm jako blázen Scotland Yardu. Jen tak tak jsem nenabídl vysokou odměnu.

ALGERNON: Měl bys nějakou nabídnout. Jsem náhodou víc než kdy jindy na suchu.

JACK: K čemu nabízet vysokou odměnu, teď, když je to na světě?

Vstoupí Lane s pouzdrem na podnose. Algernon se pouzdra okamžitě zmocní. Lane odejde.

ALGERNON: To je od tebe špinavost, Filipe, to ti tedy řeknu. *(Otevře pouzdro a prohlíží si je)* Ostatně, nic se nezměnilo, protože když se teď dívám, co je uvnitř vyryto, vidím, že tohle pouzdro vůbec není tvoje.

JACK: Ovšem že je moje. *(Vykročí k Algernonovi)* Viděls je u mne stokrát. A nemáš vůbec žádné právo číst, co je uvnitř vyryto. Gentleman nikdy nečte soukromá cigaretová pouzdra.

ALGERNON: To je nesmysl určovat nějakým pevným a přísným pravidlem, co se má číst a co ne. Přes polovinu moderní kultury závisí na tom, co se číst nemá.

JACK: Toho jsem si docela dobře vědom a nehodlám taky debatovat o moderní kultuře. O takových věcech se vůbec nemá mluvit v soukromí. Chci prostě svoje cigaretové pouzdro.

ALGERNON: Prosím. Jenže tohle není tvoje cigaretové pouzdro. Tohle cigaretové pouzdro je dárek od někoho, kdo se jmenuje Cecilie, a tys říkal, že nikoho, kdo se tak jmenuje, neznáš.

JACK: Tak když to tedy chceš vědět, Cecilie je náhodou moje teta.

ALGERNON: Tvoje teta!

JACK: Ano. A je to dokonce roztomilá stará dáma. Žije v Tunbridge Wells. Tak mi to vrať, Algy.

ALGERNON (*ustupuje za pohovku*): Ale když je to tvoje teta a žije v Tunbridge Wells, pročpak si říká malá Cecilka? (*Čte*) „Od malé Cecilky z něžné lásky...“

JACK (*kleká si na pohovku*): Co je na tom divného, milý kamaráde? Některé tety jsou velké, některé nejsou velké. Snad by se mohlo takové tetě dovolit, aby si tuhle otázku vyřešila sama. Ty si patrně myslíš, že by každá teta měla být zrovna taková jako tvoje teta. A to je nesmysl. Pro všechno na světě, vrať mi moje cigaretové pouzdro. (*Pronásleduje Algernona po pokoji*)

ALGERNON: Hm. Ale pročpak ti ta tvá teta říká strýčku? „Od malé Cecilky z něžné lásky drahému strýčkovi Jackovi.“ Prosím, některá teta může být malá teta, proti tomu se nedá nic namítat, to připouštím. Ale nejde mi do hlavy, proč by měla nějaká teta, ať už jsou její rozměry jakékoli, říkat svému vlastnímu synovci strýčku. Ostatně, ty se vůbec nejmenuješ Jack, jmenuješ se Filip.

JACK: Nejmenuji se Filip, jmenuji se Jack.

ALGERNON: Vždycky jsi mi tvrdil, že se jmenuješ Filip. Každému tě představuji jako Filipa. Slyšíš na jméno Filip. Vypadáš jako by ses jmenoval Filip — děláš dojem, někdy, jako bys měl opravdu Filipa. Je tedy úplný nesmysl říkat, že se Filip nejmenuješ. Máš to i na visitkách. Tady zrovna jedna je. (*Vytahuje visitku z pouzdra*) „Filip Worthing, Londýn, Albany 4“. Tu si ponechám jako důkaz, že se jmenuješ Filip, pro případ, že by ses to pokoušel popřít; mně, Gvendolině, nebo komukoli jinému. (*Schová si visitku do kapsy*)

JACK: No tak dobrá, v Londýně se jmenuji Filip, ale na venkově se jmenuji Jack. A tohle cigaretové pouzdro jsem dostal na venkově.

ALGERNON: Prosím. Jenže to ještě nevysvětluje, proč ti tvá malá teta Cecilie, která žije v Tunbridge Wells, říká drahý strýčku. Podívej, chlapče, nejlíp bude, když to ze sebe dostaneš všechno naráz.

JACK: Mluvíš přesně jako zubař, milý Algy. A to je veliká nestoudnost mluvit jako zubař, když zubař nejsi. Budí to mylný dojem.

ALGERNON: To právě zubaři vždycky dělají. No tak, do toho! Pověz mi všechno. Musím poznamenat, že tě odjakživa podezřívám, že jsi zapřísáhlý tajný bunburista. A teď to vím docela jistě.

JACK: Bunburista? Propána, co je to bunburista?

ALGERNON: Odhalím ti význam tohoto jedinečného výrazu, jakmile mě laskavě poučíš, proč jsi v Londýně Filip a na venkově Jack.

JACK: Napřed mi podej moje pouzdro.

ALGERNON: Tumáš. (*Podá mu pouzdro*) A ty mi podej vysvětlení. A ať je, prosím, hodně nepravděpodobné. (*Usedne na pohovku*)

JACK: Milý kamaráde, v mém vysvětlení není nepravděpodobného pranic. Je vlastně úplně prostinké. Starý pan Tomáš Cardew, který mě jako malého kluka adoptoval, mě ve své závěti ustanovil poručníkem své vnučky, slečny Cecilie Cardewové. Cecilie, která mě oslovuje jako svého strýce — protože si mne váží, což ty vůbec nedovedeš ocenit — žije v mém venkovském sídle pod dozorem znamenité vychovatelky, slečny Prismové.

ALGERNON: A kde je to tvé venkovské sídlo, mimochodem?

JACK: O to se nestarej, milý hochu. Tebe tam nepozvu... Jenom ti řeknu rovnou, že v Shropshiru to není.

ALGERNON: Však jsem si to myslel, kamaráde. Probunburisoval jsem Shropshire dvakrát, křížem krážem. Ale teď dál. Proč jsi v Londýně Filip a na venkově Jack?

JACK: Nevím, milý Algy, budeš-li vůbec schopen pochopit mé skutečné pohnutky. Nejsi na to dost vážný. Když se člověk octne v postavení poručíka, musí si ve všem všudy osvojit vysoce mravní tón. To je prostě povinnost. A o vysoce mravním tónu se dá stěžít říci, že nějak zvlášť přispívá ke zdraví nebo ke štěstí. A tak, abych se občas dostal do Londýna, předstírám odedávna, že mám mladšího bratra Filipa, který bydlí v Albany a každou chvíli ztropí nějakou příšernou ostudu. Tak tohle, milý Algy, je celá pravda, čistá a jednoduchá.

ALGERNON: Pravda je málokdy čistá a jednoduchá není nikdy. Jinak by byl moderní život velice nudný. A moderní literatura by prostě nemohla existovat.

JACK: To by taky vůbec nevadilo.

ALGERNON: Literární kritika není tvá silná stránka, milý kamaráde. Nepokoušej se o ni. Tu přenech lidem, kteří nemají universitní vzdělání. Ti ji tak pěkně dělají v novinách. Zato jsi bunburista. Měl jsem docela pravdu, když jsem řekl, že jsi bunburista. Jsi dokonce nejpokročilejší bunburista, jakého znám.

JACK: Co tím propána myslíš?

ALGERNON: Ty sis vymyslel velice užitečného mladšího bratra, zvaného Filip, aby ses, kdykoli se ti zachce, dostal do Londýna. Já jsem si vymyslel neocenitelného, chronicky churavého přítele, zvaného Bunbury, abych se, kdykoli se mi zlíbí, dostal z Londýna. Bunbury je naprosto neocenitelný. Nebýt například páně Bunburyho neobyčejně chatrného zdraví, nemohl bych jít s tebou dneska na večeři k Willisovi, protože jsem už před týdnem slíbil tetě Augustě, že dneska přijdu k ní.

JACK: Ale já tě na dnešek nikam nepozval.

ALGERNON: To vím. Rozesíláš pozvánky strašně nedbale.

A to je nerozum. Nic tak lidi nemrzí, jako když nedostanou pozvánky.

JACK: Udělal bys líp, kdybys šel na večeři k tetě Augustě.

ALGERNON: Nic takového nemám ani sebemín v úmyslu. Především jsem tam večeřel v pondělí, a večeřet s vlastními příbuznými jednou týdně, to je až dost. Za druhé, kdykoli tam večeřím, jednají se mnou vždycky jako s členem rodiny, a teta ke mně buď neposadí žádnou ženu, nebo hned dvě. Za třetí, docela dobře vím, koho by vedle mě posadila dneska. Posadila by vedle mě Mary Farquharovou, která vždycky koketuje přes tabuli s vlastním manželem. A to není moc zábavné. Není to dokonce ani slušné. A takovéhle způsoby se teď ohromně rozmáhají. To je prostě skandál, kolik londýnských žen koketuje s vlastními manžely! Jak špatně to vypadá! To je jako prát na veřejnosti čisté prádlo. — Ostatně, teď, když vím, že jsi zapřísáhlý bunburista, chci si s tebou pochopitelně pohovořit o bunburisování. Chci tě seznámit s jeho pravidly.

JACK: Já nejsem žádný bunburista. Jestli mě Gwendolina vyslyší, tak svého bratra zavraždím. Ba myslím, že ho zavraždím tak jako tak. Cecilie se o něj trochu moc zajímá. A to je nepříjemné. Prostě se Filipa zbavím. A tobě důtklivě doporučuji, abys to zrovna tak udělal s panem ... no s tím nemoocným přítelem, co má to nemožné jméno.

ALGERNON: Nic mě nepřinutí rozejít se s Bunburyem. A jestli se někdy oženíš, což se mi zdá nanejvýš problematické, budeš velice rád, že Bunburyho znáš. Muž, který se ožení a nezná Bunburyho, má tuze nudné časy.

JACK: Hlouposti! Jestli si vezmu tak rozkošnou dívku, jako je Gwendolina — a v životě jsem neviděl žádnou

jinou, kterou bych si chtěl vzít — určitě nezatoužím znát Bunburyho.

ALGERNON: Tak ho zatouží znát tvoje žena. Ty si zřejmě neuvědomuješ, že v manželství musí být na zábavu tři, dva na to nestačí.

JACK (*mravoučně*): Můj milý mladý příteli, tuhle teorii hlásá už padesát let zkažené francouzské drama.

ALGERNON: Ano. A šťastný anglický domov ji prokázal v praxi za dobu poloviční.

JACK: Pane na nebi, nesnaž se být cynický. To je docela snadné, být cynický.

ALGERNON: Milý kamaráde, dneska je nesnadné být jakýkoli. Ve všem je spousta protivné konkurence.

Je slyšet elektrický zvonek.

Á, to je jistě teta Augusta. Jen příbuzní nebo věřitelé zvoní tímto wagnerovským stylem. Poslyš, když ti ji na deset minut odstráním z cesty, abys měl příležitost požádat Gvendolinu o ruku, mohu jít s tebou dneska na večeři k Willisovi?

JACK: No prosím, když o to stojíš.

ALGERNON: Stojím. Ale musíš tu večeři brát vážně. Nesnáším lidi, kteří neberou vážně jídlo. To prozrazuje mělkou povahu.

Vstoupí Lane.

LANE: Lady Bracknellová a slečna Fairfaxová.

Algernon jim jde vstříc. Vstoupí lady Bracknellová a Gvendolina.

LADY BRACKNELLOVÁ: Dobré odpoledne, drahý Algernone. Doufám, že se slušně chováš.

ALGERNON: Mám se slušně, teto Augusto.

LADY BRACKNELLOVÁ: To není totéž. Ba, jedno s druhým jde dokonce málokdy dohromady. (*Spatří Jacka a ukloní se mu ledově*)

ALGERNON (*ke Gvendolině*): Božinku, ty jsi elegantní!

GVENDOLINA: Já jsem vždycky elegantní. Vidíte, pane Worthingu?

JACK: Jste naprosto dokonalá, slečno Fairfaxová.

GVENDOLINA: Ach, to doufám nejsem. To by nepřipouštělo další rozvoj a já se hodlám rozvíjet ještě v mnoha směrech.

Gvendolina a Jack si spolu sednou do kouta.

LADY BRACKNELLOVÁ: Jestli jsme přišli trochu pozdě, Algernone, je mi to líto, ale musela jsem se zastavit u drahé lady Harburyové. Nebyla jsem u ní od smrti jejího ubohého manžela. Jakživa jsem neviděla ženu tak změněnou — vypadá o dvacet let mladší. A teď si vezmu šálek čaje a jeden ten delikátní okurkový chlebiček, cos mi je slíbil.

ALGERNON: Zajisté, teto Augusto. (*Jde k prostřenému stolu*)

LADY BRACKNELLOVÁ: Nechceš si jít sednout sem, Gvendolino?

GVENDOLINA: Děkuji, matinko, tady se mi sedí docela pohodlně.

ALGERNON (*s hrůzou zvedá prázdnou mísu*): Pane na nebi! Lane! Proč nejsou okurkové chlebičky? Vyslovně jsem je objednal.

LANE (*vážně*): Dnes ráno nebyly na trhu žádné okurky, pane. Byl jsem tam dvakrát.

ALGERNON: Nebyly okurky!

LANE: Nebyly, pane. Dokonce ani za hotové.

★ ALGERNON: To je všechno, Lane, děkuji vám.

LANE: Prosím, pane. (*Odejde*)

ALGERNON: Jsem náramně zarmoucen, teto Augusto, že nebyly žádné okurky, dokonce ani za hotové.

LADY BRACKNELLOVÁ: Z toho si nic nedělej, Algernone. Snědla jsem pár koláčků u lady Harburyové. Ta žije teď, jak se mi zdá, jen a jen pro zábavu.

ALGERNON: Slyšel jsem, že jí vlasy tím zármutkem úplně zezlátly.

LADY BRACKNELLOVÁ: Nesporně mají teď jinou barvu. Z jakého důvodu, to ovšem říci nemohu.

Algernon chodí a podává čaj.

Děkuji ti. Mám pro tebe na večer radostné překvapení, Algernone. Posadím tě vedle Mary Farquharové. To je tak roztomilá žena a je tak pozorná k svému manželovi, že je zrovna rozkoš ji pozorovat.

ALGERNON: Obávám se, teto Augusto, že se budu muset nadobro zřici potěšení jít k tobě dneska na večeri.

LADY BRACKNELLOVÁ (*se zamračí*): To snad ne, Algernone. To by mi úplně rozbilo uspořádání tabule. Tvůj strýc by musel večeřet nahoře sám. Na štěstí je na to zvyklý.

ALGERNON: Pro mě je to veliká rána a taky strašlivé zklamání, to jistě ani nemusím říkat, ale dostal jsem právě telegram, že můj ubohý přítel Bunbury je opět těžce nemocen. (*Pohlédne na Jacka a Jack na něho*) Jeho příbuzní si zřejmě myslí, že bych měl být u něho.

LADY BRACKNELLOVÁ: To je tuze podivné. Ten pan Bunbury má nějak neobyčejně špatné zdraví.

ALGERNON: To má. Chudák Bunbury je strašný mrzák.

LADY BRACKNELLOVÁ: Hm. Musím říci, Algernone, že podle mého názoru je nejvyšší čas, aby se pan Bunbury rozhodl, jestli miní žít nebo umřít. Tahle rozkolísanost je nemožná. Ale tu moderní účast s nemocnými rovněž nikterak neschvaluji. Pokládám ji za morbidnost. Choroba jakéhokoli druhu, to přece není stav, který se má u lidí podporovat. Základní životní povinností je zdraví. Neustále to říkám tvému ubohému strýci, ale on si toho, jak se zdá, tuze nevšímá — jeho vlastní neduhy se aspoň nijak nelepší. Byla bych ti velice vděčná, kdybys mým jménem požádal pana Bunburyho, aby

se aspoň v sobotu obešel bez nové recidivy, protože se spoléhám, že se mi v sobotu postaráš o hudební pořad. Je to můj poslední večírek a bude nutno přimět nějak lidi k hovoru, zvláště teď, na konci sezóny, když každý už řekl všechno, co ví; a toho ve většině případů není moc.

ALGERNON: Promluvím s Bunburym, teto Augusto, jeli dosud při vědomí, a mohu ti, doufám, slíbit, že do soboty mu bude dobře. S tím hudebním pořadem to bude ovšem těžší. To víš, když se hraje dobrá hudba, tak lidé neposlouchají, a když se hraje špatná hudba, tak si lidé nepovídají. Ale když se mnou laskavě půjdeš na okamžik do vedlejšího pokoje, projdu s tebou ještě program který jsem sestavil.

LADY BRACKNELLOVÁ: Děkuji ti, Algernone, jsi velmi pozorný. (*Vstává a jde za Algernonem*) Ten program bude jistě rozkošný, jen co ho podrobím malé cenzuře. Za nic na světě nedovolím francouzské písni. Lidé si zřejmě vždycky myslí, že jsou neslušné, a buď se tváří pohoršeně, a to je nevychovanost, nebo se smějí, a to je ještě horší. Zato němčina zní jako jazyk naprosto úctyhodný, a já si dokonce myslím, že úctyhodná je. Gvendolino, půjdeš se mnou!

GVENDOLINA: Zajisté, matinko.

Lady Bracknellová a Algernon odcházejí do hudebního salónku, ale Gvendolina za nimi nejde.

JACK: To je dnes krásně, slečno Fairfaxová.

GVENDOLINA: Prosím vás, pane Worthingu, nemluvte se mnou o počasí. Kdykoli se mnou někdo mluví o počasí, vždycky vím docela jistě, že má na mysli něco jiného. A to mě znervózňuje.

JACK: Však já mám na mysli něco jiného.

GVENDOLINA: To jsem uhodla. Já se totiž nikdy nemýlím.

JACK: A byl bych rád, kdybyste mi dovolila, abych využil chvilkové nepřítomnosti lady Bracknellové...

GVENDOLINA: To bych vám radila. Matinka má ve zvyku se znenadání vracet. Často jsem jí to už musela vytknout.

JACK (*nervózně*): Slečno Fairfaxová, od chvíle, kdy jsem vás poznal, obdivuji se vám víc než kterékoli jiné dívce... kterou jsem poznal od chvíle... kdy jsem poznal vás.

GVENDOLINA: Ovšem. Jsem si toho vědoma. A často si přávám, abyste to, aspoň na veřejnosti, dával nápadněji najevo. I vy máte pro mě odjakživa neodolatelnou přitažlivost. Dokonce už předtím, než jsem se s vámi seznámila, nebyl jste mi lhostejný. (*Jack na ni zírá s úžasem*) Žijeme, to doufám víte, pane Worthingu, ve věku ideálů. Neustále se nám to připomíná v dražších časopisech a zvěst o tom prý už pronikla až na venkovské kazatelny. A mým dávným ideálem je milovat někoho, kdo se jmenuje Filip. To jméno budí představu neobyčejně bystrého ducha. V okamžiku, kdy se Algernon po prvé zmínil, že má přítele, který se jmenuje Filip, pochopila jsem, že je mi osudem určeno vás milovat.

JACK: Vy mě opravdu milujete, Gvendolino?

GVENDOLINA: Vášnivě.

JACK: Miláčku! Ani nevíte, jak jsem šťastný!

GVENDOLINA: Můj Filipe!

JACK: Ale nechcete snad říci, že byste mě nemohla milovat, kdybych se nejmenoval Filip?

GVENDOLINA: Ale vy se j m e n u j e t e Filip.

JACK: Ovšem, já vím. Ale co kdybych se jmenoval jinak? Chcete říci, že pak byste mě milovat nemohla?

GVENDOLINA (*plynně*): Ach, to je teorie čistě metafyzická, a jako většina metafyzických teorií má pramalý

vztah k praktickým otázkám skutečného života, jak jej známe.

JACK: Já sám, miláčku, abych byl docela upřímný, nemám jméno Filip moc rád... M... myslím, že se to jméno ke mně ani nehodí.

GVENDOLINA: Hodí se k vám dokonale. Je to božské jméno. Má svou vlastní melodii. Rozechvívá.

JACK: No ne, vážně, Gvendolino, musím říci, že, po mém soudu, jsou spousty jiných, mnohem hezčích jmen. Tak třeba jméno Jack pokládám za půvabné jméno.

GVENDOLINA: Jack? ... Ne, jméno Jack je pramálo melodické, ne-li vůbec nemelodické. To nevzrušuje. A ani trochu nerozechvívá... Znam několik Jacků, a všichni, bez výjimky, jsou až neobvykle nezajímaví. Je mi líto každé ženy, která má za muže Jacka. Ne, není nad jméno Filip.

JACK: Gvendolino, musím se dát okamžitě pokřtít – totiž, co to povídám, musíme se dát okamžitě oddat. Nesmíme ztratit ani vteřinu.

GVENDOLINA: Dát se oddat, pane Worthingu?

JACK (*ohromeně*): No... ovšem. Víte, že vás miluji, a sama jste mi dovolila uvěřit, slečno Fairfaxová, že ani já vám nejsem docela lhostejný.

GVENDOLINA: Zbožňuji vás. Ale vždyť jste mě ještě nepožádal o ruku. O sňatku se tu vůbec nemluvilo. O ten jsme v hovoru ani nezavadili.

JACK: Tak tedy... smím vás požádat o ruku teď?

GVENDOLINA: Myslím, že je k tomu jedinečná příležitost. Ale protože vás chci ušetřit jakéhokoli zklamání, pane Worthingu, myslím, že bude poctivé, když vám už napřed řeknu docela otevřeně, že jsem nezvratně rozhodnuta vás vyslyšet.

JACK: Gvendolino!

GVENDOLINA: Nu, pane Worthingu, co mi chcete říci?

JACK: Vždyť víte, co vám chci říci.

GVENDOLINA: Víím, ale vy to neříkáte.

JACK (*pokleká*): Gvendolino, chcete si mě vzít?

GVENDOLINA: Ovšem že chci, miláčku. Vám to ale trvalo! Máte asi pramálo zkušeností v námluvách.

JACK: Má jediná, jakživ jsem nemiloval žádnou jinou, jen vás.

GVENDOLINA: Samozřejmě. Ale muži často žádají ženy o ruku, jen aby získali praxi. Jako můj bratr Gerald. Všechny mé přítelkyně mi to o něm říkají. Ach, Filipe, vy máte nádherně modré oči. Celé modré, celé modré. Doufám, že se na mě budete pořád dívat zrovna tak jako teď, zvláště před lidmi.

Vstoupí lady Bracknellová.

LADY BRACKNELLOVÁ: Pane Worthingu! Vstaňte, pane, z té pololežaté pozice. Je nanejvýš nepatřičná.

GVENDOLINA: Matinko! (*Zadrží Jacka, který se pokouší vstát*) Musím tě požádat, aby ses vzdálila. Tady nemáš co dělat. Ostatně pan Worthing ještě všechno nedopověděl.

LADY BRACKNELLOVÁ: Co nedopověděl, smím-li se ptát?

GVENDOLINA: Jsem s panem Worthingem zasnoubena, matinko.

Oba společně vstanou.

LADY BRACKNELLOVÁ: Promiň, ale nejsi zasnoubena s nikým. Až s někým zasnoubena budeš, dovíš se to ode mne nebo od otce, když mu to dovolí jeho zdravotní stav. Zasnoubení má spadnout na mladou dívku jako překvapení, jestli radostné nebo neradostné, to záleží na okolnostech. Dívky samy nemají v téhle věci co rozhodovat... A nyní položím několik otázek vám, pane

Worthingu. Zatím co budu ten výsledek provádět, ty, Gvendolino, na mě počkáš dole v kočáře.

GVENDOLINA (*vyčítavě*): Matinko!

LADY BRACKNELLOVÁ: V kočáře, Gvendolino!

Gvendolina jde ke dveřím. Za zády lady Bracknellové posílá Jackovi vzdušný polibek a on ji jej vrací. Lady Bracknellová se roztržitě rozhlíží, jako by nechápala, co ty zvuky znamenají. Posléze se otočí.

Gvendolino, do kočáru!

GVENDOLINA: Ano, matinko. (*Odchází, ohlížeje se na Jacka*)

LADY BRACKNELLOVÁ (*usedá*): Můžete se posadit, pane Worthingu. (*Hledá v kabelce notýsek a tužku*)

JACK: Děkuji, lady Bracknellová, zůstanu raději stát.

LADY BRACKNELLOVÁ (*s tužkou a notýskem v ruce*):

Považuji za svou povinnost vám říci, že nejste zapsán v mém seznamu mladíků na ženění, ačkoliv mám stejný seznam jako drahá vévodkyně z Boltonu. My dvě totiž pracujeme spolu. Nicméně jsem ochotna připsat si vaše jméno, když vaše odpovědi budou takové, jaké požaduje skutečně milující matka. Kouříte?

JACK: Inu... ano, musím přiznat, že kouřím.

LADY BRACKNELLOVÁ: To slyším ráda. Muž má mít stále nějaké zaměstnání. Beztak je v Londýně příliš mnoho zahalečů. Kolik je vám let?

JACK: Dvacet devět.

LADY BRACKNELLOVÁ: Velmi vhodný věk na ženění. Zastávám odjakživa názor, že muž, který si přeje se oženit, má buď vědět všechno, nebo nevědět nic. Co víte vy?

JACK (*po krátkém zaváhání*): Nevím nic, lady Bracknellová.

LADY BRACKNELLOVÁ: To mě těší. Neschvaluji nic, co ruší vrozenou nevědomost. Nevědomost je jako jem-

né exotické ovoce; stačí dotyk a pel je pryč. Celá teorie moderní výchovy je od základů nezdravá. Na štěstí aspoň v Anglii nemá výchova pražádné výsledky. Kdyby je měla, znamenalo by to nebezpečí pro vyšší vrstvy a vedlo by to asi k násilnostem v bohatých čtvrtích. Jaký máte příjem?

JACK: Sedm až osm tisíc ročně.

LADY BRACKNELLOVÁ (*dělá si poznámku do notýsku*):

Z pozemků nebo z cenných papírů?

JACK: Hlavně z cenných papírů.

LADY BRACKNELLOVÁ: To je uspokojivé. Dík daním, které člověk platí za živa, a daním, které na něm vymáhají, když umře, přestaly pozemky přinášet užitek i potěšení. Dávají člověku postavení, ale nedovolují mu, aby si to postavení udržel. To je vše, co se dá o pozemcích říci.

JACK: Mám dům na venkově a u toho ovšem nějaké pozemky jsou, myslím asi tak patnáct set akrů; ale na těch můj příjem nezávisí. Pokud vím, mají z nich něco jenom pytláci.

LADY BRACKNELLOVÁ: Dům na venkově! Kolik je tam ložnic? Počkejte, to můžeme probrat až potom. Ale ve městě máte doufám taky dům. Nikdo přece nemůže chtít, aby se dívka tak prostinká a nezkažená jako Gwendolina usadila na venkově.

JACK: Nu, patří mi jeden dům na Belgrave Square, ale ten jsem na rok pronajal lady Bloxhamové. Mohu jí ovšem kdykoli dát šestiměsíční výpověď.

LADY BRACKNELLOVÁ: Lady Bloxhamová? Tu neznám.

JACK: Chodí málo mezi lidmi. Je to dáma značně pokročilého věku.

LADY BRACKNELLOVÁ: Ach, to dneska není záruka bezúhonnosti. Které číslo na Belgrave Square?

JACK: Sto čtyřicet devět.

LADY BRACKNELLOVÁ (*potřeše hlavou*): Nemoderní strana. Tušila jsem, že v tom bude nějaký háček. Ale to se dá snadno změnit.

JACK: Ta móda nebo ta strana?

LADY BRACKNELLOVÁ (*přísně*): Obojí, bude-li třeba. Jaké je vaše politické smýšlení?

JACK: Hm, vlastně žádné nemám. Jsem liberární unionista.

LADY BRACKNELLOVÁ: Ach, ty počítáte k toryům. A zveme je na večeři. Nebo aspoň na návštěvu. A teď k podružnější věci. Vaši rodiče dosud žijí?

JACK: Ztratil jsem oba rodiče.

LADY BRACKNELLOVÁ: Ztrátu jednoho rodiče lze považovat za nehodu, pane Worthingu, ale ztráta obou to už vypadá jako nedbalost. Kdo byl váš otec? Mě očividně slušné jmění. Narodil se, jak by řekly radiální noviny, v purpuru obchodnickém, nebo pocházel z kruhů aristokratických?

JACK: To bohužel nevím. To je tak, lady Bracknellová řekl jsem, že jsem své rodiče ztratil, ale vystihl bych to přesněji, kdybych řekl, že moji rodiče ztratili mne... Vskutku nevím, jakého jsem původu... Byl jsem to tiž... nu... byl jsem nalezen.

LADY BRACKNELLOVÁ: Nalezen!

JACK: Nalezl mě dnes už zesnulý pan Tomáš Cardew velmi dobročinný a laskavý starý pán, a dal mi jméno Worthing, protože v té chvíli měl náhodou v kapse již denku první třídy do Worthingu. Worthing je v Sussexu. Je to letovisko u moře.

LADY BRACKNELLOVÁ: A kde vás našel ten dobročinný pán, který měl lístek první třídy do toho letoviska u moře?

JACK (*slavnostně*): V příruční brašně.

LADY BRACKNELLOVÁ: V příruční brašně?

JACK (*naprosto vážně*): Ano, lady Bracknellová. Byl jsem v příruční brašně — v dosti velké příruční brašně z černé kůže a s držadly, zkrátka v obyčejné příruční brašně.

LADY BRACKNELLOVÁ: A na jakém místě přišel ten pan Jonáš, či Tomáš Cardew k té obyčejné příruční brašně?

JACK: V úschovně zavazadel na nádraží Victoria. Vydali mu ji omylem místo jeho vlastní brašny.

LADY BRACKNELLOVÁ: V úschovně zavazadel na nádraží Victoria?

JACK: Ano. U nástupiště k Brightonu.

LADY BRACKNELLOVÁ: Nástupiště tu už nerozhoduje. Přiznám se, pane Worthingu, že to, co jste mi právě pověděl, mě poněkud zarazilo. Narodit se, či být třeba jen vypěstován z příruční brašny, ať už má nebo nemá držadla, to mi připadá jako okázalé pohrdání slušnými zásadami rodinného života a připomíná to nejhorší výstřelky francouzské revoluce. A kam toto neblahé hnutí vedlo, to doufám víte. A pokud jde o to kromobyčejné místo, kde byla ta brašna nalezena, tak tedy úschovna zavazadel na železniční stanici může snad posloužit k tomu, aby skryla následky nějaké sociální nerozvážnosti — a patrně se jí k tomu účelu použilo i dříve — ale sotva ji lze pokládat za bezpečnou základnu uznávaného postavení v dobré společnosti.

JACK: Smím se vás tedy zeptat, co mi radíte podniknout? Nemusím jistě říkat, že udělám všechno na světě, abych Gvendolině zajistil štěstí.

LADY BRACKNELLOVÁ: Radím vám důrazně, pane Worthingu: co nejdříve si opatřte nějaké příbuzné a vynaložte všemožné úsilí, abyste se mohl vykázat ales-

poň jedním rodičem, kteréhokoli pohlaví, než bude docela po sezóně.

JACK: Ale jak to mám zařídit? Mohu se kdykoli vykázt tou příruční brašnou. Tu mám doma v oblékárně. Ta by vám snad mohla stačit, lady Bracknellová.

LADY BRACKNELLOVÁ: Mně, pane? Co to má společného se mnou? Snad si nepředstavujete, že by mě nebo lorda Bracknella třeba jen ve snu napadlo dovolit jediné dceři — dívce vychované s nejúzkostlivější péčí —, aby se provdala do šatny a uzavřela sňatek se zavazadlem. Dobrý den, pane Worthingu! (*Odpluje s důstojným rozhořčením*)

JACK: Dobrý den.

Algernon vytukává ve vedlejším pokoji svatební pochod. Jack se zatváří zuřivě a jde ke dveřím.

Pro smilování boží, přestaň hrát tuhle odpornou melodii, Algy! Ty jsi idiot!

Hudba zmlkne a Algernon vstoupí s roztomilým úsměvem.

ALGERNON: Copak to nedopadlo dobře, kamaráde? Snad mi neřekneš, že tě Gvendolina odmítla? Hm, to ona dělá, já vím. Vždycky každého odmítne. Je hrozně zlomyslná.

JACK: Ach, na Gvendolinu mi nesahej! Kdyby to záviselo jen od ní, tak jsme zasnoubeni. Ale její matka je úplně nesnesitelná. Jakživ jsem nepoznal takovou Gorgonu... Nevím sice, jak Gorgony vypadaly, ale lady Bracknellová je určitě jedna z nich. Rozhodně je to obluda, a tak je od ní hanebné, že není jenom vybájená... Promiň, Algy, patrně bych před tebou neměl takhle mluvit o tvé vlastní tetě...

ALGERNON: Drahý hochu, velmi rád slyším nadávat na své příbuzné. Jedině tak to s nimi vůbec vydržím. Pří-

buzenstvo, to je prostě smečka nudných lidí, kteří nemají nejmenší ponětí, jak žít, a ani trochu instinktu, kdy umřít.

JACK: Ach, to jsou nesmysly.

ALGERNON: Nejsou.

JACK: No dobře, nebudu se s tebou přít. Ty se chceš porád o všechno přít.

ALGERNON: K tomu právě je všechno stvořeno.

JACK: Na mou duši, kdybych měl tomuhle věřit, tak se zastřelím... (*Pomlka*) Nemyslíš si snad, že by se Gvendolina mohla za takových sto padesát let podobat své matce, či si to myslíš, Algy?

ALGERNON: Všechny ženy se časem podobají svým matkám, to je jejich tragédie. Muži ne, to je zas jejich tragédie.

JACK: To má být duchaplné?

ALGERNON: Je to dokonale vyjádřeno. A žádný postřeh v civilizovaném životě nemusí být pravdivější.

JACK: Já už mám těch duchaplností po krk. Kdekdo je dneska duchaplný. Nikam nemůžeš jít, abys tam nepotkal duchaplné lidi. Duchaplnost se už stala veřejným zlořádem. Proč nám proboha nezůstalo několik hlupáků?

ALGERNON: Vždyť zůstalo.

JACK: Nesmírně rád bych se s nimi sešel. O čempak se baví?

ALGERNON: Hlupáci? O duchaplných lidech, samozřejmě.

JACK: To jsou ale hlupáci!

ALGERNON: Mimochodem, řekl jsi Gvendolině hezky po pravdě, proč se v Londýně jmenuješ Filip a na venkově Jack?

JACK (*velmi blahosklonně*): Milý kamaráde, takové věci jako pravda se přece milé, něžné a jemně vychované

dívce neříkají. No ne, jak ty si představuješ, že se máme chovat k ženě!

ALGERNON: K ženě se máme chovat jen jedním způsobem: dvořit se jí, když je hezká, a dvořit se jiné, když hezká není.

JACK: Zase nesmysly!

ALGERNON: A co tvůj bratr? Co ten zhýralec Filip?

JACK: Toho se zbavím do neděle. Řeknu, že ho v Paříži ranila mrtvice. Na mrtvici přece umírá spousta lidí, a znenadání, ne?

ALGERNON: Ovšem, ale je to dědičné, milý kamaráde. To patří k takovým těm rodinným nemocem. Raději řekni, že se smrtelně nastudil.

JACK: A smrtelné nastuzení není dědičné nebo tak něco, to víš jistě?

ALGERNON: No ovšem.

JACK: Tak dobře. Můj ubohý bratr znenadání zesnul, v Paříži, protože se smrtelně nastudil. A je od něho pokoj.

ALGERNON: Ale říkal jsi tuším, že... slečna Cardewová se o tvého ubohého bratra Filipa trochu moc zajímá. Nebude jí najednou scházet?

JACK: Ach, to se spraví. Cecilie není bohudík hloupé romantické děvčátko. Má ohromnou chuť k jídlu, chodí na dlouhé procházky a vůbec se nestará o učení.

ALGERNON: Dost rád bych Cecilii poznal.

JACK: Dám dobrý pozor, aby se to nikdy nestalo. Cecilie je nesmírně hezká a je jí teprve osmnáct.

ALGERNON: A řekl jsi už Gvendolině, že máš nesmírně hezkou schovanku, které je teprve osmnáct?

JACK: Dovol, takové věci se přece nedají vyklopit naráz. Víím docela jistě, že z Gvendoliny a Cecilie budou veliké přítelkyně. Vsadím se s tebou, oč chceš, že si za půl hodiny po prvním setkání budou říkat sestřičko.

ALGERNON: To si ženy říkají, jenom když se předtím počastovaly řadou jiných titulů. Ale chceme-li dostat u Willise pěkný stůl, musíme se jít oblékat, milý hochu. Je skoro sedm.

JACK (*podrážděně*): U tebe je pořád skoro sedm.

ALGERNON: Mám prostě hlad.

JACK: Ten máš, kdykoli tě vidím.

ALGERNON: A co budeme dělat po večeři? Půjdeme do divadla?

JACK: Jen to ne! Nemám chuť poslouchat.

ALGERNON: Tak pojďme do klubu!

JACK: Jen to ne! Nemám náladu si povídat.

ALGERNON: Tak bychom si v deset mohli zajet někam do varieté.

JACK: Jen to ne! Nevydržel bych se dívat.

ALGERNON: Tak co budeme dělat?

JACK: Nic.

ALGERNON: To je hrozně těžká práce, nedělat nic. Ale mně těžká práce nevadí, když nevede k žádnému určitému cíli.

Vstoupí Lane.

LANE: Slečna Fairfaxová.

Vstoupí Gvendolina. Lane odejde.

ALGERNON: Gvendolino! No tohle!

GVENDOLINA: Algy, otoč se laskavě. Musím říci něco velmi důležitého panu Worthingovi.

ALGERNON: Nevím, Gvendolino, mám-li to dovolit.

GVENDOLINA: Tvůj postoj k životu je vždycky přísně nemorální, Algy. A na to nejsi ještě dost starý.

Algernon poodejde ke krbu.

JACK: Miláčku můj!

GVENDOLINA: Filipe, my dva se asi nevezmeme. Určitě ne, podle toho, jak se tváří matinka. Málo rodičů bere dnes ohled na to, co jim říkají děti. Starosvětská

úcta k mládí kvapem vymírá. Všechn vliv, který jsem na matinku měla, jsem ztratila, jak mi byly tři roky. A tak nám třeba nedovolí, abychom byli svoji, a já se třeba provdám za někoho jiného, a třeba víckrát, ale ať provede matinka cokoli, ničím nezmění mou věčnou oddanost k vám.

JACK: Drahá Gvendolino!

GVENDOLINA: Příběh vašeho romantického původu, jak mi ho matinka vyprávěla, ovšem s nepříjemným komentářem, mě rozechvěl až do nejhlubšího nitra. Vaše křestní jméno mě neodolatelně okouzluje. A vaše prosota je mi tak nádherně nepochopitelná. Vaši městskou adresu znám. Ale jakou adresu máte na venkově?

JACK: Woolton, Hertfordshire.

Algernon, který stále pozorně naslouchá, se usměje a napíše si adresu na manžetu. Pak zvedne jízdní řád.

GVENDOLINA: Poštovní služba tam doufám funguje dobře. Budu možná nucena udělat něco zoufalého. To bych si ovšem napřed důkladně rozmyslela. Budu vám denně psát.

JACK: Má jediná!

GVENDOLINA: Jak dlouho se zdržíte v Londýně?

JACK: Do pondělka.

GVENDOLINA: Dobrá. Algy, teď se smíš obrátit.

ALGERNON: Děkuji, už jsem se obrátil.

GVENDOLINA: A taky smíš zazvonit.

JACK: Dovolíte, abych vás doprovodil ke kočáru, miláčku?

GVENDOLINA: Zajisté.

JACK (*k Laneovi, který právě vstupuje*): Doprovodím slečnu Fairfaxovou sám.

LANE: Prosím, pane.

Jack a Gvendolina odejdou.

Lane podává Algernonovi několik dopisů na podnose. Uhodneme, že to jsou účty, protože Algernon je roztrhá, sotva nahlédl do obálek.

ALGERNON: Sklenku sherry, Lane.

LANE: Prosím, pane.

ALGERNON: Zítra jedu bunburisovat, Lane.

LANE: Prosím, pane.

ALGERNON: Vráťím se pravděpodobně až v pondělí.

Připravte mi frak, smoking a celou bunburistickou výbavu.

LANE (*podává mu sherry*): Prosím, pane.

ALGERNON: Doufám, že bude zítra pěkně, Lane.

LANE: To není nikdy, pane.

ALGERNON: Lane, vy jste úplný pesimista.

LANE: Dělán, co mohu, abych se zavděčil, pane.

Vstoupí Jack. Lane odejde.

JACK: Ach, to je rozumná, oduševnělá dívka! Jediná dívka, o kterou stojím.

Algernon se nezřízeně chechtá.

Co tě propána tak pobavilo?

ALGERNON: Ale mám trochu starost o chudáka Bunburyho, to je vše.

JACK: Nedáš-li si pozor, tak tě ten tvůj přítel Bunbury dostane jednou do vážné kaše.

ALGERNON: Miluji kaše. Jenom kaše nejsou nikdy vážné.

JACK: Ach, to je nesmysl, Algy. Ty mluvíš pořád jen samé nesmysly.

ALGERNON: To přece každý.

Jack se na něho pohoršeně podívá a odejde z pokoje.

Algernon si zapálí cigaretu, čte si, co si zapsal na manžetu, a usmívá se.

Op o n a

DĚJSTVÍ DRUHÉ

Zahrada u venkového sídla ve Wooltonu. K domu vedou šedé kamenné schůdky. Zahrada je starosvětská a plná růží. Je červenec. Pod rozložitým tisem proutěné židle a stůl pokrytý knihami

U stolu sedí slečna Prismová. Cecilie kropí v pozadí květiny.

SLEČNA PRISMOVÁ (*volá*): Cecilie! Cecilie! Práce tak prospěchářská, jako je zalévání květin, patří spíš k povinností zahradníkovým, než k vašim, nemyslíte? Zvláště ve chvíli, kdy na vás čekají požitky duchovní. Máte na stole německou mluvnici. Otevřte si ji prosím na stránce patnácté. Zopakujeme si včerejší cvičení.

CECILIE (*přichází velmi pomalu*): Ale mně se němčina nelíbí. To není ani trochu slušivý jazyk. Vím docela dobře, že po hodině němčiny vypadám vždycky ošklivě.

SLEČNA PRISMOVÁ: Vždyť víte, dítě, jak toužebně si váš poručník přeje, abyste se ve všem zdokonalila. A když včera odjížděl do Londýna, zvláště důrazně nám připomínal němčinu. Vlastně vždycky, když odjíždí do Londýna, nám důrazně připomíná němčinu.

CECILIE: Drahý strýček Jack bere všechno tak vážně! Někdy je tak vážný, že si až myslím, že není docela zdravý.

SLEČNA PRISMOVÁ (*napřímí se*): Váš poručník se těší výbornému zdraví. A to důstojné chování je u člověka poměrně tak mladého obzvláště chvályhodné. Neznám nikoho, kdo má hlubší smysl pro povinnost a odpovědnost.

CECILIE: Proto asi často vypadá trochu otráveně, když jsme všichni tři pohromadě.

SLEČNA PRISMOVÁ: Cecilie! Já nad vámi žasnu! Pan Worthing má v životě mnoho trápení. Jalové vtipkování a lehkovážnost by u něho nebyly na místě. Nesmíte zapomínat, že nevychází z úzkosti o toho nešťastného mladíka, svého bratra.

CECILIE: Škoda, že strýček Jack nedovolí tomu nešťastnému mladíkovi, svému bratrovi, aby někdy přijel k nám. Třeba bychom na něho měly dobrý vliv, slečno Prismová. Vy určitě, to vím. Umíte německy, vyznáte se v geologii, a takové věci mají na muže veliký vliv. *(Začíná si něco zapisovat do deníku)*

SLEČNA PRISMOVÁ *(potřásá hlavou)*: Myslím, že ani já bych nedosáhla úspěchu u povahy, která je, jak připouští její vlastní bratr, tak nenapravitelně slabá a vrtkavá. Ba možná, že bych ji ani napravovat nechtěla. Nejsem nakloněna té moderní zálibě obracet špatné lidi na obrtlíku v lidi dobré. Jak si člověk ustele, tak ať si lehne. Ten deník musíte odložit, Cecilie! Nechápu, proč si vůbec vedete deník.

CECILIE: Vedu si deník, abych si měla kam zapisovat báječné tajnosti svého života. Kdybych si je nezapisovala, asi bych je všechny zapomněla.

SLEČNA PRISMOVÁ: Paměť, milá Cecilie, to je náš deník, a ten si všichni nosíme stále s sebou.

CECILIE: Ovšem, jenže ten obyčejně zaznamenává to, co se nikdy nestává a co by se ani stát nemohlo. Myslím, že paměť má na svědomí skoro všechny třídní romány, jaké nám posílají z půjčovny.

SLEČNA PRISMOVÁ: Nemluvte opovrhlivě o třídních románech, Cecilie. Sama jsem v mladších letech jeden napsala.

CECILIE: Opravdu, slečno Prismová? Jé, vy jste báječně

chytrá. Doufám, že ten román neskončil šťastně. Nemám ráda romány, které končí šťastně. Velice mě skličují.

SLEČNA PRISMOVÁ: S dobrými to skončilo šťastně, se zlými nešťastně. Tomu se říká krásná literatura.

CECILIE: Zdá se. Ale je to velmi nespravedlivé. A vyšel ten váš román?

SLEČNA PRISMOVÁ: Pohříchu nikoliv. Rukopis mě bohužel opustil.

Cecilie sebou trhne.

Chci tím říci, že jsem ho bohužel ztratila nebo někam založila. Ale do práce, dítě, tyto úvahy jsou neplodné.

CECILIE *(s úsměvem)*: Podívejte se! Náš milý pan doktor Chasuble! Jde k nám přes zahradu.

SLEČNA PRISMOVÁ *(vstává a jde přichozímu vstříc)*: Doktor Chasuble! To mám opravdu radost!

Vstoupí kanovník Chasuble.

CHASUBLE: Tak jak se dneska máme? Pevně doufám, že vám nic nechybí, slečno Prismová.

CECILIE: Slečna Prismová si zrovna stěžovala, že ji trochu bolí hlava. Myslím, že by jí udělalo moc dobře, kdyby se s vámi maličko prošla parkem, pane doktore.

SLEČNA PRISMOVÁ: Cecilie, nezminila jsem se ani slovem o bolení hlavy.

CECILIE: Já vím, že ne, drahá slečno Prismová, ale instinktivně jsem vycítila, že vás hlava bolí. Dokonce jsem myslela na to a ne na své německé cvičení, když pan farář přišel.

CHASUBLE: Doufám však, že nejste nepozorná, Cecilie.

CECILIE: Ach, bohužel jsem.

CHASUBLE: To nechápu. Mít já to štěstí a být zákem slečny Prismové, visel bych jí na rtech.

Slečna Prismová zazáří.

Míním to obrazně. Ten obraz jsem si vypůjčil od včel.
 Hm. Pan Worthing se patrně ještě nevrátil z Londýna?
 SLEČNA PRISMOVÁ: Čekáme ho až v pondělí odpoledne.
 CHASUBLE: Ach ovšem, rád trávívá neděle v Londýně.
 Není z těch, kteří jediný svůj cíl vidí v radovánkách
 jako podle všeho ten nešťastný mladík, jeho bratr. Leč
 nesmím déle rušit Egerii a její žačku.
 SLEČNA PRISMOVÁ: Egerii? Jmenuji se Laetitia, pane
 doktore.
 CHASUBLE (*s úklonou*): To byla klasická narážka, vy-
 půjčená od pohanských autorů. Obě vás nepochybně
 uvidím na večerní pobožnosti?
 SLEČNA PRISMOVÁ: Myslím, drahý pane doktore, že
 se s vámi přece jen trochu projdu. Cítím, že mě sku-
 tečně bolí hlava, a procházka mi možná prospěje.
 CHASUBLE: Uděláte mi radost, slečno Prismová, uděláte
 mi radost. Mohli bychom jít ke školám a zase zpátky.
 SLEČNA PRISMOVÁ: To by bylo rozkošné. Cecilie, za
 mé nepřítomnosti si budete číst v Národním hospodář-
 ství. Kapitulu o poklesu rupie můžete vynechat.*) Je
 příliš vzrušující. I tyhle měnové problémy mají svou
 melodramatickou stránku. (*Odejde zahradou s dokto-
 rem Chasublem*)
 CECILIE (*sbírá knihy a hází je zpátky na stůl*): Ohavné
 národní hospodářství! Ohavný zeměpise! Ohavná, ohav-
 ná němčino!
Vstoupí Merriman s visitkou na podnose.
 MERRIMAN: Pan Filip Worthing přijel právě z nádraží.
 Má s sebou zavazadla.

*) Časová narážka, kterou možno nahradit narážkou dnes
 pochopitelnější; např.: „Kapitulu o měnových refor-
 mách... atd.“ Pozn. překl.

CECILIE (*bere od něho visitku a čte*): Filip Worthing,
 Londýn, Albany 4. Bratr strýčka Jacka! Rekl jste mu,
 že pan Worthing je v Londýně?
 MERRIMAN: Ano, slečno. Vypadal velmi zklamaně. Ale
 zmínil jsem se, že vy a slečna Prismová jste v zahradě,
 a on řekl, že by nesmírně rád promluvil soukromě ně-
 kolik slov s vámi.
 CECILIE: Požádejte pana Filipa Worthinga, aby přišel
 sem. A snad abyste promluvil s hospodyní a dal pro
 něho připravit pokoj.
 MERRIMAN: Prosím, slečno. (*Odejde*)
 CECILIE: Ještě nikdy jsem se nesetkala s doopravdy zka-
 ženým člověkem. Mám z toho skoro strach. Bojím se,
 že bude vypadat jako každý jiný.
Vstoupí Algernon, velice vesele a bodře.
 Taky že vypadá.
 ALGERNON (*smeká klobouk*): Vy jste jistě má malá ses-
 třenka Cecilie.
 CECILIE: Jste obětí nějakého divného omylu. Nejsem
 malá. Myslím dokonce, že na svůj věk jsem až neob-
 vykle velká.
Algernon je poněkud zaražen.
 Ale vaše sestřenka Cecilie jsem. A vy, jak vidím z na-
 vštívenky, jste bratr strýčka Jacka, můj bratránek Fi-
 lip, můj zkažený bratránek Filip.
 ALGERNON: Ale vždyť já vůbec nejsem zkažený, ses-
 třenko Cecilie. Nesmíte si myslet, že jsem zkažený.
 CECILIE: Jestli nejste, tak nás už dávno naprosto ne-
 omluvitelně podvádíte. Snad nevedete dvojí život a
 nepředstíráte, že jste zkažený, zatím co jste ve skuteč-
 nosti hodný? To by bylo pokrytectví.
 ALGERNON (*hledí na ni ohromeně*): Nu, trošičku lehko-
 myslný ovšem jsem.
 CECILIE: To ráda slyším.

ALGERNON: Po pravdě řečeno, teď vidím, že vlastně jsem, svým skromným způsobem, velice špatný člověk.

CECILIE: Na to byste snad neměl být tak pyšný, i když je to jistě velice příjemné.

ALGERNON: Mnohem příjemnější je být tady s vámi.

CECILIE: Nechápu, kde jste se tu vůbec vzal. Strýček Jack se vrátí až v pondělí odpoledne.

ALGERNON: To mám ale smůlu! Musím v pondělí ranním vlakem odjet. Mám obchodní schůzku, kterou musím rozhodně... zmeškat.

CECILIE: A nemohl byste ji zmeškat jinde než v Londýně?

ALGERNON: Nemohl, ta schůzka je právě v Londýně.

CECILIE: Víím sice, jak je důležité nedodržovat obchodní úmluvy, když si chce člověk uchovat nějaký smysl pro krásu života, ale myslím, že byste udělal líp, kdybyste počkal na strýčka Jacka. Víím, že si chce s vámi promluvit o vašem vystěhování.

ALGERNON: O mém čem?

CECILIE: O vašem vystěhování. Jel vám do Londýna koupit cestovní výbavu.

ALGERNON: Za nic na světě bych nedovolil, aby mi Jack kupoval výbavu. Vůbec nedovede vybrat vkusnou kravatu.

CECILIE: Myslím, že kravaty ani nebudete potřebovat. Strýček Jack vás posílá do Austrálie.

ALGERNON: Do Austrálie! To bych radši umřel.

CECILIE: Nu, říkal ve středu u večere, že si budete muset vybrat mezi tímto světem, oním světem a Austrálií.

ALGERNON: Tak dobře. Zprávy, které mám o Austrálii a o onom světě, nejsou zrovna povzbudivé. Pro mě je dost dobrý tento svět, sestřenko Cecilie.

CECILIE: Ale jste vy dost dobrý pro něj?

ALGERNON: Bohužel asi ne. Proto také chci, abyste

mě napravila: Nemáte-li nic proti tomu, mohla byste si to vytknout jako životní poslání, sestřenko Cecilie.

CECILIE: Nemám bohužel dnes odpoledne čas.

ALGERNON: A nevadilo by vám, kdybych se tedy dnes odpoledne napravoval sám?

CECILIE: Jste trochu jako Don Quijote. Ale pokusit byste se o to, myslím, měl.

ALGERNON: Pokusím se o to. Už teď si připadám lepší.

CECILIE: Vypadáte trochu hůř.

ALGERNON: To proto, že mám hlad.

CECILIE: Jsem já ale bezohledná! Mohlo mě napadnout, že když někdo hodlá začít zbrusu nový život, potřebuje pravidelnou a vydatnou stravu. Pojdte prosím dovnitř.

ALGERNON: Děkuji vám. Ale mohl bych napřed dostat květinu na klopou? Jakživ nemám chuť k jídlu, dokud napřed nedostanu květinu na klopou.

CECILIE (*bere si růžky a jde ke keři žlutých růží*): Může to být Maréchal Niel?

ALGERNON: Chtěl bych raději růžovou růži.

CECILIE: Proč? (*Odstřihuje jeden květ*)

ALGERNON: Protože vy jste jako růžová růže, sestřenko Cecilie.

CECILIE: Myslím, že takhle byste se mnou mluvit neměl. Slečna Prismová mi nikdy nic takového neříká.

ALGERNON: Tak je slečna Prismová krátkozraká dáma. Cecilie mu zastrkuje růži do klopou.

Vždyť vy jste nejhezčí dívka, jakou jsem kdy viděl.

CECILIE: Slečna Prismová říká, že každá hezká tvářička je past.

ALGERNON: Past, do které se každý rozumný muž dá s radostí chytit.

CECILIE: Ach, já bych nerada chytila rozumného muže. Nevěděla bych, o čem si s ním povídat.

Odejdou do domu. Vrací se slečna Prismová a dr. Chasuble.

SLEČNA PRISMOVÁ: Žijete příliš osaměle, drahý pane doktore Chasuble. Měl byste se oženit. Misanropa pochopit dovedu, ale ženantropa vůbec ne.

CHASUBLE (*s hrůzou učence*): Věřte mi, že si nezasloužím takové jazykové a náboženské novotaření. Předpisy stejně jako praxe původní církve byly výslovně proti manželství.

SLEČNA PRISMOVÁ (*kazatelsky*): To je zřejmě důvod, proč se původní církev nedožila dnešních dnů. Vy si, drahý pane doktore, jak se zdá, neuvědomujete, že zatvrzele svobodný muž se mění v neustálé veřejné pokušení. Muži by měli být opatrnější, už jen ten celibát svádí křehčí nádoby na scestí.

CHASUBLE: Ale copak není muž zrovna tak přitažlivý, když se ožení?

SLEČNA PRISMOVÁ: Žádný ženatý muž není přitažlivý, leda pro vlastní ženu.

CHASUBLE: A často, jak slýchám, ani pro tu ne.

SLEČNA PRISMOVÁ: To závisí na duchovním porozumění té ženy. Na dospělost je vždycky spolehnutí. Zralosti důvěřovat lze. Mladé ženy jsou ovšem zelené.

Doktor Chasuble sebou trhne.

Míním to zahradnický. Ten obraz jsem si vypůjčila od ovoce. Ale kde je Cecilie?

CHASUBLE: Snad šla za námi ke školkám.

Zezadu ze zahrady vstoupí zvolna Jack. Je v nejhlubším smutku, na klobouku má smuteční flór, na rukou černé rukavice.

SLEČNA PRISMOVÁ: Pan Worthing!

CHASUBLE: Pan Worthing?

SLEČNA PRISMOVÁ: To je ale překvapení! Čekali jsme vás až v pondělí odpoledne.

JACK (*tragicky tiskne slečně Prismové ruku*): Vracím se dřív, než jsem zamýšlel. Doufám, že se vám daří dobře, pane doktore.

CHASUBLE: Drahý pane Worthingu, pevně věřím, že toto smuteční roucho neznamená nějakou strašlivou pohromu.

JACK: Můj bratr.

SLEČNA PRISMOVÁ: Nové ostudné dluhy a rozmařilosti?

CHASUBLE: Stále vede ten požitkářský život?

JACK (*potřeše hlavou*): Mrtev.

CHASUBLE: Váš bratr Filip mrtev?

JACK: Nadobro mrtev.

SLEČNA PRISMOVÁ: Jaká výstraha pro něho! Doufám, že si z ní vezme ponaučení.

CHASUBLE: Přijměte mou upřímnou soustrast, pane Worthingu. Může vás utěšit alespoň vědomí, že jste byl vždycky ten nejšlechetnější a nejshovívavější bratr.

JACK: Ubohý Filip! Měl mnoho chyb, ale přece jen je to krutá rána, krutá rána.

CHASUBLE: Velmi krutá, jak by ne. Byl jste u něho v posledních okamžicích?

JACK: Nebyl. Zemřel v cizině, v Paříži. Včera v noci jsem dostal telegram od ředitele Grandhotelu.

CHASUBLE: Zmínil se o příčině smrti?

JACK: Smrtelné nastuzení, podle všeho.

SLEČNA PRISMOVÁ: Jak si kdo ustele, tak ať si lehne.

CHASUBLE (*zvedá ruku*): Milosrdenství, drahá slečno Prismová, milosrdenství. Nikdo není dokonalý! Já sám jsem neobyčejně choulostivý na průvan. Pohřeb bude zde?

JACK: Ne. Bratr zřejmě projevil přání, aby byl pohřben v Paříži.

CHASUBLE: V Paříži! (*Potřeše hlavou*) To bohužel nesvědčí o zvlášť zbožném stavu mysli v poslední hodině. Ale přál byste si bezpochyby, abych se příští neděli alespoň zmínil o této domácí tragédii.

Jack mu křečovitě tiskne ruku.

Mé kázání o významu many na poušti se dá přizpůsobit téměř každé příležitosti, ať už radostné, nebo, jako v tomto případě, bolestné.

Všeobecný povzdech.

Proslovi jsem je při dožínkách, při křtinách, při biřmování, ve dnech soužení i ve dnech svátečních. Naposled jsem je pronesl v katedrále jako dobročinné kázání ve prospěch Společnosti pro zamezení nespokojenosti mezi vyššími řády duchovenstva. Na biskupá, který byl přítomen, udělala veliký dojem některá podobnost, jež jsem nastínil.

JACK: Ach, to mi připomíná... Zmínil jste se tuším o křtinách, pane doktore? Umíte doufám křtít bezvadně?

Doktor Chasuble je ohromen.

Chci tím říci, samozřejmě, že jistě neustále křtíte, vidíte?

SLEČNA PRISMOVÁ: Musím s politováním říci, že to je jedna z nejtrvalejších páně farářových povinností v této farnosti. Často v té věci chudším vrstvám domlouvám. Ale nemají zřejmě ani ponětí o hospodárnosti.

CHASUBLE: Zajímáte se snad o nějaké určité robě, pane Worthingu? Váš bratr byl, tuším, svobodný, či nebyl?

JACK: Ó byl.

SLEČNA PRISMOVÁ (*trpce*): To bývají všichni lidé, kteří žijí jen a jen pro zábavu.

JACK: Mně nejde o žádné dítě, drahý pane doktore, děti já mám velice rád. Ne, já sám bych si přál být po-

křtěn, dnes odpoledne, nemáte-li nic vhodnějšího na práci.

CHASUBLE: Ale pane Worthingu, vy jste jistě křtěn byl.

JACK: Vůbec se na to nepamatuji.

CHASUBLE: Máte snad o tom nějaké vážné pochybnosti?

JACK: Rozhodně je mít hodlám. Nevím ovšem, jestli by vás to nějak neobtěžovalo, nebo jestli si nemyslíte, že jsem na to už příliš starý.

CHASUBLE: To vůbec ne. Kropení, dokonce i potápění dospělých je běžný církevní obřad.

JACK: Potápění!

CHASUBLE: Nemusíte mít obavy. Úplně stačí pokropení, nic jiného bych ani neradil, když máme tak proměnlivé počasí. A v kolik hodin byste si ten obřad přál?

JACK: No, přišel bych třeba asi tak v pět, jestli se vám to hodí.

CHASUBLE: Výborně, výborně. V tu dobu už mě totiž čekají dva takové obřady. Jde o dvojčata, která se nedávno narodila v jednom z odlehlých domků na vašem vlastním panství. Chudáku Jenkinsovi, tomu povozníkovi. Velice pilný člověk.

JACK: Hm, to mě moc neláká, být křtěn s jinými batolaty. To by bylo dětinství. Nešlo by to v půl šesté?

CHASUBLE: Báječně, báječně! (*Vytahuje hodinky*) A nyní, drahý pane Worthingu, přestanu obtěžovat v domě smutku. Jen bych vás prosil, abyste se příliš nepoddával žalu. To, co vypadá jako trpké protiventství, bývá často zakuklené požehnání.

SLEČNA PRISMOVÁ: Tohle mi připadá jako požehnání naprosto zjevné.

Z domu vyjde Cecilie.

CECILIE: Strýčku Jacku! Já, to mám radost, že ses vrátil. Ale co to máš na sobě za příšerné šaty? Honem se běž převléknout.

SLEČNA PRISMOVÁ: Cecilie!

CHASUBLE: Dítě moje! Dítě moje!

Cecilie přistoupí k Jackovi. Jack ji melancholicky políbí na čelo.

CECILIE: Co je to s tebou, strýčku Jacku? No tak, netvař se tak nešťastně. Tváříš se, jako by tě bolely zuby, a já mám pro tebe takové překvapení. Kdo myslíš, že je v jídelně? Tvůj bratr!

JACK: Kdo?

CECILIE: Tvůj bratr Filip. Přijel před půl hodinou.

JACK: To je nesmysl! Já žádného bratra nemám.

CECILIE: Takhle nemluv! Ať už se k tobě v minulosti choval sebehůř, přece jenom je to pořád tvůj bratr. Nemůžeš být tak bezcitný, aby ses ho zřekl. Přivedu ho sem. A ty mu podáš ruku, vid', strýčku Jacku? *(Odběhne do domu)*

CHASUBLE: To je ale radostná novina!

SLEČNA PRISMOVÁ: Když jsme se už všichni smířili s jeho ztrátou, připadá mi jeho nenadálý návrat neobyčejně trapný.

JACK: Že je v jídelně můj bratr? Co to má znamenat? To je úplný blázinec.

Vstoupí Algernon a Cecilie, ruku v ruce. Zvolna kráčejí k Jackovi.

JACK: Pane na nebi! *(Gestem káže Algernonovi, aby okamžitě zmizel)*

ALGERNON: Bratře Johne, přijel jsem z Londýna, abych ti řekl, že se hanbím za všechny ty trampoty, které jsem ti způsobil, a že napříště hodlám vést lepší život. *Jack ho probodává pohledem a nechápe se jeho vztažené ruky.*

CECILIE: Strýčku Jacku, ty nepodáš ruku vlastnímu bratrovi?

JACK: Nic mě nepřinutí, abych mu ji podal. To je hanebnost, že sem přijel. A on ví docela dobře proč.

CECILIE: No tak, strýčku Jacku, buď na něj milý. V každém člověku je něco dobrého. Filip mi zrovna vyprávěl o svém ubohém churavém příteli panu Bunburem, kterého tak často navštěvuje. A když je někdo hodný k nemocnému a vzdává se londýnských radováněk, aby mohl sedět u lože bolesti, tak v něm musí být mnoho dobrého.

JACK: Tak on ti už vyprávěl o Bunburem?

CECILIE: Ano, pověděl mi všechno o chudákovi panu Bunburem a o jeho hrozném zdravotním stavu.

JACK: Bunbury! Já ale nestrpím, aby ti povídal o Bunburem nebo o čemkoli jiném. Už to mě dohání k zuřivosti.

ALGERNON: Připouštím sice, že všechna vina je na mé straně. Musím ale říci, že mi chlad bratra Johna působí velikou bolest. Očekával jsem nadšenější přivítání, zvlášť když jsem tu po prvé.

CECILIE: Strýčku Jacku, když nepodáš Filipovi ruku, tak ti to nikdy neodpustím.

JACK: Že mi to nikdy neodpustíš?

CECILIE: Nikdy, nikdy, nikdy!

JACK: Tak dobře, ale je to naposled, co mu ji podávám. *(Podá Algernonovi ruku a probodává ho pohledem)*

CHASUBLE: Jaká radost vidět tak dokonalé usmíření, není-liž pravda? Myslím, že bychom teď měli nechat oba sourozence o samotě.

SLEČNA PRISMOVÁ: Cecilie, půjdete s námi.

CECILIE: Zajisté, slečno Prismová. Můj smířovací úkol je skončen.

CHASUBLE: Vykonala jste dnes krásný skutek, drahé dítě.

SLEČNA PRISMOVÁ: Jen abychóm neusuzovali ukvapeně!

CECILIE: Já jsem velmi spokojená.

Všichni, až na Jacka a Algernona, odejdou.

JACK: Algy, ty padouchu, ať jsi co nejrychleji odtud! Tady nedovolím žádné bunburisování.

Vstoupí Merriman.

MERRIMAN: Dal jsem páně Filipovy věci do pokoje vedle vás, pane. Doufám, že je to tak v pořádku.

JACK: Cože?

MERRIMAN: Páně Filipova zavazadla, pane. Všechno jsem vybalil a dal do pokoje vedle vás.

JACK: Jeho zavazadla?

MERRIMAN: Ano, pane. Tři lodní kufry, dvě krabice s klobouky a veliký košík na jídlo.

ALGERNON: Tentokrát se mohu zdržet bohužel jenom týden.

JACK: Merrimane, ať je tu okamžitě bryčka! Pan Filip byl náhle odvolán zpátky do Londýna.

MERRIMAN: Prosím, pane. *(Odejde zadem do domu)*

ALGERNON: Ty jsi ale příšerný lhář, Jacku! Nebyl jsem odvolán zpátky do Londýna.

JACK: Ó ano, byl.

ALGERNON: Neslyšel jsem žádné volání.

JACK: Tvá gentlemanská povinnost tě volá zpátky.

ALGERNON: Má gentlemanská povinnost se mi nikdy ani seabemíň neplete do zábav.

JACK: To si dovedu představit.

ALGERNON: Ach, Cecilie je zlatíčko.

JACK: O slečně Cardewové se takhle vyjadřovat nebudeš. Mně se to nelíbí.

ALGERNON: A mně se zas nelíbí tvůj oblek. Vypadáš v něm úplně směšně. Proč se propána nejdeš převléknout? To je dětinství, chodit v hlubokém smutku po

člověku, který je zrovna u tebe na celý týden hostem. Tomu říkám groteska.

JACK: Jenže ty u mne nejsi na celý týden ani hostem, ani ničím jiným. Ty odjedeš... vlakem ve čtyři pět.

ALGERNON: Rozhodně tě neopustím, dokud jsi ve smutku. To by bylo krajně nekamarádkské. Kdybych já byl ve smutku, ty bys u mne taky zůstal, aspoň doufám. Kdybys u mne nezůstal, považoval bych to za velkou bezohlednost.

JACK: A když se převléknu, tak odjedeš?

ALGERNON: Ano, když ti to nebude dlouho trvat. Jakživ jsem neviděl nikoho, kdo se strojí vždycky tak dlouho a s tak žalostným výsledkem.

JACK: No no, určitě je to lepší, než se pořád tak přehnaně parádit jako ty.

ALGERNON: I když jsem snad příležitostně trochu přehnaně vyparáděn, vynahrazuji to tím, že se vždycky až přehnaně dobře chovám.

JACK: Jsi směšně domýšlivý, chováš se urážlivě, a to, že jsi u mne v zahradě, je naprosto nemístné. Máš co dělat, abys chytil vlak ve čtyři pět. Doufám, že budeš mít příjemnou zpáteční cestu. Tahle bunburiáda, jak ty tomu říkáš, se ti tuze nepovedla. *(Odejde do domu)*

ALGERNON: Já myslím, že se povedla náramně. Zamíloval jsem se do Cecilie, tak co bych si mohl ještě přát? *Vzadu v zahradě se objeví Cecilie. Zvedne konev a kropí květiny.*

Ale musím si s ní ještě pohovořit, než odjedu, abychom si smluvili další bunburiádu. Ach, už je tady!

CECILIE: Vrátila jsem se jenom zalít růže. Myslela jsem, že jste se strýčkem Jackem.

ALGERNON: Ten mi šel sehnat bryčku.

CECILIE: Á, chce vás asi vzít na nějakou pěknou projížďku, že?

• ALGERNON: Chce mě poslat pryč.

CECILIE: To se tedy musíme rozloučit?

ALGERNON: Bohužel. A bude to velmi bolestné loučení.

CECILIE: Vždycky je bolestné loučit se s lidmi, které známe jen velmi krátce. Bez starých přátel se obejdeme klidně. Ale odloučit se, třeba jen na chvíličku, od někoho, kdo nám byl právě představen, to je takřka nesnesitelné.

ALGERNON: Děkuji vám.

Vstoupí Merriman.

MERRIMAN: Bryčka je před vchodem, pane.

Algernon pohlédne prosebně na Cecilii.

CECILIE: Ať počká, Merrimane... asi tak... pět minut.

MERRIMAN: Prosím, slečno. *(Odejde)*

ALGERNON: Doufám, Cecilie, že vás nepohorším, když naprosto upřímně a otevřeně prohlásím, že vás po všech stránkách považuji za zjevné zosobnění naprosté dokonalosti.

CECILIE: Taková upřímnost je vám jen ke cti, Filipe. Když dovolíte, zapíši si vaše postřehy do deníku. *(Jde ke stolku a začne si psát do deníku)*

ALGERNON: Vy si vážně píšete deník? Dal bych nevím co za to, abych se do něho mohl podívat. Smím?

CECILIE: Kdepak! *(Přikryje deník rukama)* To je jen prostý záznam myšlenek a dojmů mladinké dívenky, a tak je stejně určen k zveřejnění. Až vyjde knižně, doufám, že si jeden výtisk objednáte. Ale prosím vás, Filipe, mluvte dál. Ráda píšu podle diktátu. Došla jsem k „naprosté dokonalosti“. A chci se dostat dál.

ALGERNON *(poněkud zaražen)*: Ehm, ehm...

CECILIE: Ale nekašlejte, Filipe. Ten, kdo diktuje, má mluvit plyně a nekašlat. A já ani nevím, jak to kašláni napsat. *(Píše, co Algernon říká)*

ALGERNON *(velmi hbitě)*: Cecilie, od okamžiku, kdy jsem vzhlédl k vaší úžasné a nevyrovnatelné kráse, jsem tak troufalý, že vás miluji, vášnivě, ztřeštěně, oddaně a beznadějně.

CECILIE: To byste myslím neměl říkat, že mě milujete vášnivě, ztřeštěně, oddaně a beznadějně. Beznadějně, to by přece nemělo žádný smysl, nezdá se vám?

ALGERNON: Cecilie!

Vstoupí Merriman.

MERRIMAN: Bryčka čeká, pane.

ALGERNON: Řekněte, ať přijede příští týden. V tuhle hodinu.

MERRIMAN *(pohlédne na Cecilii, která ani nehlesne)*: Prosím, pane. *(Odejde)*

CECILIE: Strýček Jack by se velice hněval, kdyby věděl, že chcete odjet až příští týden v tuhle hodinu.

ALGERNON: Oh, na Jackovi mi teď nezáleží. Na nikom na světě mi nezáleží, jenom na vás. Miluji vás, Cecilie. Vidíte, že si mě vezmete?

CECILIE: No ovšem, vy hlupáčku. Vždyť jsme už tři měsíce zasnoubeni.

ALGERNON: Už tři měsíce?

CECILIE: Ano, ve čtvrtek tomu budou přesně tři měsíce.

ALGERNON: A jak jsme se zasnoubili?

CECILIE: Inu, od chvíle, kdy se nám strýček Jack po prvé svěřil, že má mladšího bratra a že je to velmi zkažený a špatný člověk, mluvila jsem se slečnou Prismovou pochopitelně skoro pořád jen o vás. A muž, o kterém se moc mluví, je samozřejmě velice přitažlivý. Člověk má dojem, že něco na něm konec konců být musí. Asi to bylo ode mě bláznovství, ale já se do vás zamilovala, Filipe.

ALGERNON: Miláčku! A kdy došlo k tomu zasnoubení?

CECILIE: Letos, čtrnáctého února. Byla jsem už celá utrápená tím, že vůbec nevíte o mé existenci, a tak jsem se rozhodla všechno skoncovat, ať už tak nebo tak, a po dlouhém boji sama se sebou jsem tady pod tím drahým starým stromem přijala vaše nabídnutí k sňatku. Příštího dne jsem si vaším jménem koupila tenhle prstýnek; a tady ten náramek v podobě mašličky je odznakem věrné lásky a já vám slíbila, že ho budu věčně nosit.

ALGERNON: Tak ten jsem vám dal já? Hezký, že?

CECILIE: Ovšem. Máte přece báječný vkus, Filipe. Tím taky odjakživa omlouvám ten váš hanebný život. A v téhle krabičce chovám všechny vaše drahé dopisy. *(Klekne si ke stolu, otevře krabici a vyjme z ní dopisy ovázané modrou pentlí)*

ALGERNON: Moje dopisy? Ale má jediná, líbezná Cecilie, vždyť já vám nikdy žádný dopis nenapsal.

CECILIE: To mi věru nemusíte připomínat, Filipe. Moc dobře si pamatuji, jak jsem byla nucena psát ty dopisy za vás. Psala jsem si pravidelně třikrát týdně a někdy i častěji.

ALGERNON: Ach, Cecilie, dejte mi je přečíst.

CECILIE: Kdepak, to nejde. To byste pak byl hrozně domýšlivý. *(Uloží krabici)* Ty tři, které jste mi napsal, když jsem zrušila naše zasnoubení, jsou tak krásné a je v nich tolik pravopisných chyb, že je dodnes nemohu číst, abych si při tom trochu nezaplakala.

ALGERNON: Copak naše zasnoubení bylo zrušeno?

CECILIE: Ovšemže. Dvaadvacátého května. Prosím, můžete se podívat do deníku. *(Ukazuje v deníku)* „Dnes jsem zrušila zasnoubení s Filipem. Cítím, že tak bude líp. Počasí je i nadále kouzelné.“

ALGERNON: Ale proč, propána, jste to zasnoubení zrušila? Co jsem provedl? Vždyť jsem neprovedl vůbec nic.

To mě hrozně bolí, Cecilie, že jste to zasnoubení zrušila. Zvláště, když počasí bylo tak kouzelné.

CECILIE: To by přece nebylo doopravdy vážné zasnoubení, kdyby nebylo aspoň jednou zrušeno. A já vám stejně odpustila, než uplynul týden.

ALGERNON *(přistoupí k ní a poklekne)* Ach, Cecilie, vy jste úplný anděl.

CECILIE: Vy drahý romantický chlapče.

Algernon ji políbí a ona mu rukou pročesává vlasy.
Doufám, že se vám vlasy vlní od přírody?

ALGERNON: Ovšem, miláčku, když se jim maličko pomůže.

CECILIE: To jsem ráda.

ALGERNON: Ale už nikdy naše zasnoubení nezrušíte, vidíte, Cecilie?

CECILIE: Teď už bych je asi zrušit nemohla, když vás doopravdy znám. A pak, to vaše jméno.

ALGERNON *(znervózní)*: No ... ovšem.

CECILIE: Nesmíte se mi vysmát, miláčku, ale mám odjakživa jeden dívčí sen: milovat někoho, kdo se jmenuje Filip. To jméno budí představu neobyčejně bystrého ducha. Je mi líto každé ubohé ženy, která nemá za muže Filipa.

ALGERNON: Ale nechcete snad říci, drahé dítě, že byste mě nemohla milovat, kdybych se jmenoval jinak?

CECILIE: Jak jinak?

ALGERNON: No, jakkoli, jak by se vám to líbilo ... třeba ... Algernon.

CECILIE: Ale mně se nelíbí jméno Algernon.

ALGERNON: Můj jediný, líbezný, milovaný drahoušku, jak můžete mít nějaké námitky proti jménu Algernon? To vůbec není špatné jméno. Je to dokonce jméno aristokratické. Ti chlapíci, co přicházejí před soud pro úpadek, to jsou skoro samí Algernoni. Ale teď vážně,

Cecilie ... (*Jde až k ní*) Kdybych se jmenoval Alger-
non, tak byste mě nemohla milovat?

CECILIE: Snad bych si vás vážila, Filipe, snad bych se
obdivovala vaší povaze, ale veškeren můj zájem by vám
asi nepatřil.

ALGERNON: Hm. (*Bere si klobouk*) Doufám, Cecilie, že
váš zdejší farář se důkladně vyzná ve všech církevních
obřadech a ceremoniích.

CECILIE: No ovšem. Doktor Chasuble je náramně vzdě-
laný. V životě nenapsal ani jedinou knihu, tak si dove-
dete představit, co toho ví.

ALGERNON: Musím si s ním okamžitě promluvit o ve-
lice důležitých křtinách — totiž, co to povídám, o velice
důležité obchodní záležitosti.

CECILIE: Ó!

ALGERNON: Jsem tu v malé půlhodině.

CECILIE: Když uvážím, že jsme od 14. února zasnoubeni
a teprve dneska jsem se s vámi po prvé setkala, tak se
mi zdá dost kruté, že už mě chcete opustit na tak dlou-
hou dobu, jako je půlhodinka. Nedá se to pořídit za
dvacet minut?

ALGERNON: Jsem tu co nevidět. (*Políbí ji a uhání přes
zahradu*)

CECILIE: Ach, to je čiperný hoch! A jaké má vlasy! Mu-
sím si zapsat do deníku, že mě požádal o ruku.
Vstoupí Merriman.

MERRIMAN: Je tu nějaká slečna Fairfaxová a přeje si
mluvit s panem Worthingem. O něčem velmi důležitém,
tvrdí slečna Fairfaxová.

CECILIE: Copak pan Worthing není v knihovně?

MERRIMAN: Pan Worthing odešel před nějakým časem
směrem k faře.

CECILIE: Tak tu dámu prosím vás požádejte, ať přijde

sem. Pan Worthing se jistě vrátí brzy. A můžete přinést
čaj.

MERRIMAN: Prosím, slečno. (*Odejde*)

CECILIE: Slečna Fairfaxová! Patrně jedna z těch hod-
ných obstarožných žen, s kterými se strýček Jack stý-
ká v Londýně při své lidumilné činnosti. Já nemám
moc ráda ženy, které se zabývají lidumilnou činností.
Myslím, že to dělají jenom z všetečnosti.

Vstoupí Merriman.

MERRIMAN: Slečna Fairfaxová.

Vstoupí Gvendolina, Merriman odejde.

CECILIE (*jde Gvendolině vstříc*): Dovolte prosím, abych
se vám představila. Cecilie Cardewová.

GVENDOLINA: Cecilie Cardewová? (*Podává dívce ruku*)
Přelíbezná jméno! Něco mi říká, že z nás budou veliké
přítelkyně. Už teď vás mám ráda, že to ani nedovedu
vyjádřit. A moje první dojmy o lidech jsou vždycky
správné.

CECILIE: To je od vás milé, že mě máte tolik ráda, když
se přece známe poměrně tak krátce. Posadte se pro-
sím.

GVENDOLINA (*stále stojí*): Smím vám říkat Cecilie,
vidíte?

CECILIE: Uděláte mi tím radost.

GVENDOLINA: A vy mně říkejte jenom Gvendolino,
ano?

CECILIE: Když si to přejete.

GVENDOLINA: Tak teď je všechno v nejlepším pořádku,
vidíte?

CECILIE: Doufám.

Pomlka. Obě dívky usednou.

GVENDOLINA: Teď je snad vhodná příležitost, abych se
zmínila o sobě. Mým otcem je lord Bracknell. Vy asi
o mém tatíčkovi nevíte nic, že?

CECILIE: Myslím, že ne.

GVENDOLINA: Mimo okruh své rodiny je tatíček naprosto neznámý. A tak to má taky být. Domov je podle mého názoru jediné patřičné mužovo působiště. Však taky jakmile začne muž zanedbávat domácí povinnosti, je hned trapně zženštilý, vidíte? A to nemám ráda, to muži dodává velkou přitažlivost. Cecilie, matinka, která má pozoruhodně přísné názory na výchovu, mě odjakživa vede k neobyčejné krátkozrakosti; to je součást jejího systému; nebude vám tedy vadit, když si vás prohlédnu lorňonem?

CECILIE: Ale vůbec ne, Gvendolino, jsem hrozně ráda, když si mě někdo prohlíží.

GVENDOLINA (*si pozorně prohlíží Cecilii lorňonem, pak*): Jste tu patrně na kratičké návštěvě, že?

CECILIE: Ó ne, já tu bydlím.

GVENDOLINA (*stroze*): Tak? Pak tu bezpochyby bydlí také vaše matka nebo někdo starší z ženského příbuzenstva.

CECILIE: Ó ne, já nemám matku, a příbuzné vlastně taky ne.

GVENDOLINA: Ale!

CECILIE: Obtížný úkol dohlížet na mě vzal na sebe můj drahý poručník. Pomáhá mu v tom slečna Prismová.

GVENDOLINA: Váš poručník?

CECILIE: Ano. Jsem schovanka pana Worthinga.

GVENDOLINA: Hm. To je zvláštní; nikdy se mi nezmínil, že má schovanku. Je to ale tajnůstkář! Hodinu od hodiny je zajímavější. Ale neřekla bych, že ta novina mě naplňuje pocity nezkaleného potěšení. (*Vstává a jde k Cecilii*) Mám vás velice ráda, Cecilie. Zalíbila jste se mi, hned jak jsem vás uviděla. Ale musím prohlásit, že teď, když vím, že jste schovanka pana Worthinga,

nemohu prostě potlačit přání, abyste byla... nu o něco starší než zřejmě jste... a abyste nevypadala tak tuze lákavě. Po pravdě řečeno, mám-li být upřímná...

CECILIE: Prosím vás o to. Myslím, že člověk by měl být vždycky upřímný, když má něco nepříjemného na jazyku.

GVENDOLINA: Tak abych tedy byla naprosto upřímná, Cecilie, přála bych si, aby vám bylo dobrých dvaadvaceticet a abyste byla ještě ošklivější, než to bývá v tom věku zvykem. Filip je silná a přímá povaha. Je ztělesněná pravdomluvnost a poctivost. Byl by stejně neschopen nevěry jako podvodu. Ale i nejušlechtilejší a nejmravnější muži nesmírně lehce podlehnou vlivu tělesných půvabů. V moderní zrovna tak jako ve staré historii najdeme na to spoustu nanejvýš trapných příkladů. Jinak by taky historie nebyla ke čtení.

CECILIE: Promiňte, Gvendolino, řekla jste Filip?

GVENDOLINA: Ano.

CECILIE: Ale mým poručníkem není pan Filip Worthing, nýbrž jeho bratr, jeho starší bratr.

GVENDOLINA (*zase si sedne*): Filip se mi nikdy nezmínil, že má bratra.

CECILIE: Nejsou spolu bohužel už dlouhý čas zadobře.

GVENDOLINA: Ach, tím se to vysvětluje. A když o tom teď přemýšlím, tak si uvědomuji, že se žádný muž nikdy nezmiňuje o svém bratrovi. Asi je to pro většinu mužů nepříjemné téma. Cecilie, svalila jste mi kámen se srdce. Už jsem začínala mít skoro strach. To by bylo hrozné, kdyby nějaký mrak zastřel přátelství, jako je naše, vidíte? To víte samozřejmě naprosto jistě, že vaším poručníkem není pan Filip Worthing?

CECILIE: Naprosto jistě. (*Pomlčka*) Toho si totiž budu brát.

GVENDOLINA (*pátravě*): Prosím?

CECILIE (*plaše se svěřuje*): Není důvodu, proč bych to před vámi tajila, nejdražší Gvendolino. Příští týden to bude jistě v našem okresním plátečku. Pan Filip Worthing a já jsme zasnoubeni.

GVENDOLINA (*vstává a praví zdvořile*): To se asi trošinku mýlíte, má zlatá Cecilie. Pan Filip Worthing je zasnouben se mnou. Naše oznámení přinese nejpozději v sobotu Morning Post.

CECILIE (*vstává a praví velmi zdvořile*): Jste bohužel obětí nějakého nedorozumění. Filip mě požádal o ruku přesně před deseti minutami. (*Ukazuje zápis v deníku*)

GVENDOLINA (*pozorně zkoumá zápis lorňonem*): To je divné, protože včera v půl šesté požádal m n e, abych se stala jeho ženou. Chcete-li si to ověřit, prosím, račte. (*Vytasí se s deníkem*) Nikdy necestuji bez svého deníku. Do vlaku má mít člověk vždycky nějakou senzační četbu. Hrozně mě bude mrzet, drahá Cecilie, jestli vás zklamau, ale já mám bohužel přednostní právo.

CECILIE: Nevýslovně by mě zarmoutilo, drahá Gvendolino, kdyby vám to způsobilo nějaká duševní nebo tělesná muka, ale musím vás upozornit, že po té více-
nejší nabídce se Filip zřejmě rozmyslel jinak.

GVENDOLINA (*hloubavě*): Jestli byl ten ubožák přinucen k nějakému pošetilému slibu, bude mou povinností ho ihned a pevnou rukou vysvobodit.

CECILIE (*zamýšleně a smutně*): Ať byl ten můj drahý hoch zatažen do sebevíc nešťastné pletky, nikdy mu to nevyčtu, až budeme svoji.

GVENDOLINA: Ta pletka, to má být narážka na mě, slečno Cardewová? Jak se opovažujete? V takovém případě je zásada „co na srdci to na jazyku“ nejen morální povinností, ale dokonce potěšením.

CECILIE: Naznačujete snad, slečno Fairfaxová, že já jsem Filipa k zasnoubení přinutila? Jak si troufáte? V takovéto chvíli se odkládá libivá maska slušnosti. Na hrubou košili hrubá záplata!

GVENDOLINA (*ironicky*): Já jsem hrubou košili bohudík nikdy neviděla. Je jasné, že naše společenská prostředí jsou zcela rozdílná.

*Vstoupí Merriman se sluhou, který nese příbory, ubrus a servírovací stolek. Cecilie se právě chystala odsek-
nout, ale přítomnost služebnictva obě dívky krotí, až v nich všechno vře.*

MERRIMAN: Mám prostřít k čaji zde, jako obvyčejně, slečno?

CECILIE (*odměřeně, klidným hlasem*): Ano, jako obvyčejně.

Merriman sklídí všechno se stolu a prostírá. Dlouhá pomlka. Cecilie a Gvendolina se probodávají očima.

GVENDOLINA: Dá se tu dělat hodně zajímavých procházek po okolí, slečno Cardewová?

CECILIE: Ó ano. Spousta. Z vrcholku jednoho kopce, tady blízko, je vidět do pěti okresů.

GVENDOLINA: Do pěti okresů! To by se mi nelíbilo, nemám ráda tlačénici.

CECILIE (*sladce*): Proto asi žijete ve městě, že?

Gvendolina se kouše do rtů a nervózně si poklepává slunečníkem na nohu.

GVENDOLINA (*rozhlédne se*): Docela pěkně udržovaná zahrada, slečno Cardewová.

CECILIE: Velice mě těší, že se vám líbí, slečno Fairfaxová.

GVENDOLINA: Neměla jsem ani tušení, že jsou na venkově nějaké květiny.

CECILIE: Ach, tady jsou květiny tak běžné jako v Londýně lidé.

GVENDOLINA: Já, za svou osobu, nedovedu pochopit, jak někdo dokáže žít na venkově, ovšem, žije-li tu vůbec někdo, kdo někdo je. Mne venkov vždycky k smrti nudí.

CECILIE: Aha, tak tomuhle říkají noviny zemědělská deprese, že? Zdá se, že tím dneska trpí většina aristokracie. Prý je to u ní úplná epidemie.*) Smím vám nabídnout trochu čaje, slečno Fairfaxová?

GVENDOLINA (*s vybranou zdvořilostí*): Prosím. (*Pro sebe*) Nesnesitelná holka! Ale čaj mi udělá dobře.

CECILIE (*sladce*): Cukr?

GVENDOLINA (*povýšeně*): Ne, děkuji. Cukr už není v módě.

Cecilie se na ni zlostně podívá, vezme kleštičky a dá jí do šálku čtyři kostky cukru.

CECILIE (*stroze*): Koláč nebo chléb s máslem?

GVENDOLINA (*unuděně*): Chléb s máslem, prosím. Koláč se teď v lepších domácnostech podává málokdy.

CECILIE (*ukroji veliký kus koláče a dá ho na talířek*): Podejte to slečně Fairfaxové.

Merriman vykoná příkaz a odejde i se sluhou. Gvendolina se napije čaje a ošklíbne se. Okamžitě postaví šálek zpátky na stůl, vztáhne ruku po talířku a zjistí, že na něm má koláč. Dotčeně povstane.

GVENDOLINA: Dala jste mi do čaje spousty cukru, a ačkoli jsem výslovně požádala o chléb s máslem, ukrojila jste mi koláč. Jsem proslulá mírnou povahou a neobyčejně jemným chováním, ale varuji vás, slečno Cardewová, abyste nezacházela příliš daleko.

*) Časová narážka, jejíž vtip je dnes těžko pochopitelný. Na dnešním jevišti by snad měla Cecilie usadit Gvendolinu jinak, třeba odseknutím: „To chápu, když tu nejsou žádné květiny.“ Pozn. překl.

CECILIE (*povstane*): Zajdu sebedál, jen abych zachránila svého ubohého, nevinného, důvěřivého chlapce před pletichami kterékoli cizí dívky.

GVENDOLINA: Jak jsem vás uviděla, hned jsem vám nedůvěřovala. Vycítila jsem, že jste falešná a úskočná. V tomhle mě neošidí nikdo. Mé první dojmy o lidech jsou vždycky správné.

CECILIE: Mám dojem, slečno Fairfaxová, že vás okrádám o drahocenný čas. Máte nepochybně před sebou celou řadu podobných návštěv v sousedství.

Vstoupí Jack.

GVENDOLINA (*jak ho zahlédne*): Filipe! Můj jediný Filipe!

JACK: Gvendolino! Miláčku! (*Chce ji políbit*)

GVENDOLINA (*odtáhne se*): Okamžik! Smím se zeptat, jste-li zasnouben s touto mladou dámou? (*Ukáže na Cecilii*)

JACK (*se smíchem*): S drahou Cecilkou? Ale ovšem že ne. Kde jen se vzal tenhle nápad v té vaší hezké hlavince?

GVENDOLINA: Děkuji vám. Teď smíte. (*Nabídne mu tvář k polibku*)

CECILIE (*velmi sladce*): Věděla jsem, že tu musí být nějaké nedorozumění, slečno Fairfaxová. Pán, který vás zrovna drží kolem pasu, je můj poručník pan John Worthing.

GVENDOLINA: Prosím?

CECILIE: To je strýček Jack.

GVENDOLINA (*ucouvne*): Jack! Ó.

Vstoupí Algernon.

CECILIE: Tohle je Filip.

ALGERNON (*jde rovnou k Cecilii, nikoho jiného nevnímá*): Má jediná láska! (*Chce ji políbit*)

CECILIE (*odtáhne se*): Okamžik, Filipe. Smím se vás na něco zeptat? Jste zasnouben s touto mladou dámou?

ALGERNON (*rozhlíží se*): S jakou mladou dámou? Pane na nebi, Gvendolina!

CECILIE: Jste zasnouben s Panenanebigvendolinou, totiž ... Gvendolinou?

ALGERNON (*se smíchem*): Ale ovšem že ne. Kde jen se vzal tenhle nápad v té vaší hezké hlavince?

CECILIE (*nastaví mu tvář k polibku*): Teď smíte. Algernon ji políbí.

GVENDOLINA: Tušila jsem, že se trošinku mýlíte, slečno Cardewová. Pán, který vás právě objímá, je můj bratranec, pan Algernon Moncrieff.

CECILIE (*odtrhne se od Algernona*): Algernon Moncrieff! Ó!

Dívky spěchají k sobě a obejmou se, jako by se chtěly navzájem chránit.

CECILIE: Vám říkají Algernon?

ALGERNON: Nemohu to popřít.

CECILIE: Ó.

GVENDOLINA: Vy se opravdu jmenujete John?

JACK (*skoro pyšně*): Kdyby se mi zachtělo, tak bych to mohl popřít. Mohl bych popřít všechno, kdyby se mi zachtělo. Ale jmenuji se skutečně John. Jmenuji se John už dlouhá léta.

CECILIE (*ke Gvendolině*): Byly jsme hanebně podvedeny, obě dvě.

GVENDOLINA: Má ubohá, poraněná Cecilie!

CECILIE: Má ubohá, ukřivděná Gvendolino!

GVENDOLINA (*zvolna, vážně*): Říkejte mi sestřičko, nechcete?

Obejmou se.

Jack a Algernon si povzdychnou a začnou chodit sem a tam.

CECILIE (*spíš vesele*): Byla bych ráda, kdybych směla svému poručíkovi položit jednu otázku.

GVENDOLINA: Výborný nápad! Pane Worthingu, byla bych ráda, kdybyste mi dovolil jednu otázku. Kde je váš bratr Filip? Jsme obě zasnoubeny s vaším bratrem Filipem, a tak je pro nás dost důležité vědět, kde teď ten váš bratr Filip je.

JACK (*zvolna a váhavě*): Gvendolino, ... Cecilie, ... je to pro mě velmi trapné, ale jsem nucen mluvit pravdu. Jsem do tak trapného postavení zahrán po prvé v životě, a tak v tom vůbec neumím chodit. Přesto vám řeknu docela upřímně, že žádného bratra Filipa nemám. Nemám vůbec žádného bratra. V životě jsem žádného bratra neměl a ani v budoucnu ho mít nehodlám.

CECILIE (*překvapeně*): Ty vůbec nemáš bratra?

JACK (*vesele*): Ani jednoho.

GVENDOLINA (*stroze*): A nikdy jste bratra neměl? Jakéhokoli?

JACK (*příjemně*): Nikdy. Ani jakéhokoli.

GVENDOLINA: Je bohužel zcela jasné, Cecilie, že ani jedna z nás není s nikým zasnoubena.

CECILIE: A octnout se znenadání v takovém postavení, to není pro mladou dívku zrovna příjemné, vidíte?

GVENDOLINA: Pojdme do domu! Tam se ti dva sotva za námi odváží.

CECILIE: Ovšem, muži jsou hrozní zbabělci, vidíte?

S výrazem pohrdání odejdou obě do domu.

JACK: Tak tomuhle příšernému zmatku ty říkáš bunburisování, co?

ALGERNON: Ano, a tohle je dokonce báječná bunburiáda. Nejbáječnější bunburiáda, jakou jsem kdy zažil.

JACK: Jenže tady nemáš žádné právo bunburisovat.

ALGERNON: To je nesmysl. Člověk má právo bunburisovat, kde se mu zlíbí. To ví každý vážný bunburista.

JACK: Vážný bunburista! Pane na nebi!

ALGERNON: Inu, něco musí brát člověk vážně, když chce mít v životě nějakou zábavu. Já třeba беру vážně bunburisování. Co ty bereš vážně, to vážně nevím. Nedivil bych se, kdybys bral všechno vážně. Ty jsi taková lehkovážná povaha.

JACK: V celé té zoufalé historii mě uspokojuje jenom jediná maličkost: že ten tvůj přítel Bunbury tak dokonale vybuchl. Už nebudeš moci uhánět tak často na venkov, jak to dělával, milý Algy. A dobře tak na tebe.

ALGERNON: Ten tvůj bratr trochu pobledl, vid', milý Jacku? Už nebudeš moci mizet do Londýna tak často, jak bývalo tvým hříšným zvykem. A dobře ti tak.

JACK: A co se týče tvého chování ke slečně Cardewové, musím říci, že podvádět takovou líbeznou, prostinkou a nevinnou dívku je naprosto neodpustitelné. Nemluvě o tom, že je to moje schovanka.

ALGERNON: Nenalézám vůbec žádnou omluvu pro to, jak jsi podváděl takovou bystrou, chytrou a dokonale zkušenou dívku, jako je slečna Fairfaxová. Nemluvě o tom, že je to moje sestřenka.

JACK: Chtěl jsem se s Gvendolinou zasnoubit, nic víc. Miluju ji.

ALGERNON: A já se chtěl zasnoubit s Cecilií. Zbožňuju ji.

JACK: Nemáš pražádnou naději, že si někdy vezmeš slečnu Cardewovou.

ALGERNON: Nezdá se mi tuze pravděpodobné, Jacku, že ty a slečna Fairfaxová budete svoji.

JACK: No no, to není tvoje starost.

ALGERNON: Kdyby to byla moje starost, tak bych o tom nemluvil (*Začíná jíst opékané chlebičky*) Mluvit o vlastních starostech je nevychovanost. To dělají jenom obchodníci a to ještě jen při hostinách.

JACK: Nechápu, jak si tu můžeš takhle sedět a klidně jíst opékané chlebičky, když jsme v takové bryndě. Připadáš mi úplně bezcitný.

ALGERNON: Dovol, opékané chlebičky nemohu přece jíst rozčileně. Nadrobil bych si na šaty. Opékané chlebičky se vždycky musí jíst naprosto klidně. Jinak se jíst nedají.

JACK: Už to je úplná bezcitnost, že za těchto okolností vůbec dokážeš jíst opékané chlebičky.

ALGERNON: Když jsem v nesnázích, je jídlo to jediné, co mě utěší. Vážně, když jsem opravdu v těžkých nesnázích, odmítám, jak ti potvrdí každý, kdo mě důvěrně zná, všechno, jen ne jídlo a pití. Teď právě jím opékané chlebičky, protože jsem nešťastný. Kromě toho opékané chlebičky obzvláště rád. (*Vstává*)

JACK (*vstává rovněž*): Jenže proto je ještě nemusíš sníst všechny, a takhle hltavě. (*Odtahuje mísu s chlebičky od Algernona*)

ALGERNON (*nabízí mu koláč*): Vem si radši koláč. Já koláč nerad.

JACK: Pane na nebi! Ve své vlastní zahradě si snad smím jíst své vlastní opékané chlebičky.

ALGERNON: Ale vždyť jsi zrovna řekl, že je to úplná bezcitnost jíst opékané chlebičky.

JACK: Řekl jsem, že je to za těchto okolností úplná bezcitnost od tebe. To je něco jiného.

ALGERNON: Možná. Ale ty opékané chlebičky jiné nejsou. (*Vezme Jackovi mísu*)

JACK: Algy, proboha tě prosím, jdi pryč!

ALGERNON: Nemůžeš přece žádat, abych odešel bez večeře. To by bylo neslýchané. Večeře se nezřikám nikdy. Nikdo se nezřiká večeře, leda vegetariáni a takoví ti lidé. Ostatně, domluvil jsem se s doktorem Chasublem, že mě ve tři čtvrti na šest pokřtí jménem Filip.

JACK: Milý kamaráde, čím dřív na ten nesmysl zapome- neš, tím líp. Já se dnes domluvil s doktorem Chasublem, že v půl šesté pokřtí m n e a samozřejmě si vyberu jmé- no Filip. Gvendolina by si to přála. Oba nemůžeme být pokřtěni Filip, to by byl nesmysl. Ostatně, já mám plné právo se dát pokřtít, když chci. Neexistuje vůbec žád- ný doklad, že mě někdo někdy křtil. A já i doktor Cha- suble považujeme za velice nepravděpodobné, že jsem pokřtěn. U tebe je to něco docela jiného. Ty jsi už křtěn byl.

ALGERNON: Ano, ale od té doby jsem nebyl křtěn — léta.

JACK: Ale křtěn jsi byl, a to je důležité.

ALGERNON: No právě. Tak aspoň vím, že to má těles- ná soustava vydrží. Kdežto ty, když nemáš naprostou jistotu, jestli tě někdy křtili, by ses toho odvažovat ne- měl, pro tebe by to mohlo být nebezpečné, tobě by to mohlo velice ublížit. Nezapomínej, že někdo, kdo byl s tebou velmi blízce zpřízněn, skončil tento týden v Pa- říži, protože se smrtelně nastudil.

JACK: Ale vždyť jsi sám říkal, že smrtelné nastuzení není dědičné.

ALGERNON: Nebývalo, ovšem — ale teď už třeba je. Věda dělá úžasné pokroky.

JACK (*sahá opět po mise s opékanými chlebičky*): Ach, to jsou hlouposti. Ty mluvíš samé hlouposti.

ALGERNON: Jacku, zas už se sápeš na ty opékané chle- bičky. Necháš je! Už jsou tu jenom dva. (*Oba si vez- me*) Řekl jsem ti přece, že opékané chlebičky obzvláš- tě rád.

JACK: Ale já nenávidím koláč.

ALGERNON: Tak proč propána dovoluješ, aby se koláč podával tvým hostům? No ne, jak ty si představuješ pohostinství!

JACK: Algernone! Řekl jsem ti už, abys šel pryč. Já tě tu nechci. Proč nejdeš pryč?

ALGERNON: Předně jsem ještě nedopil čaj. A pak, mám tu ještě jeden chlebiček.

Jack zasténá a klesne do křesla. Algernon klidně jí.

O p o n a

DĚJSTVÍ TŘETÍ

Přijímací pokoj v domě ve Wooltonu.

Gvendolina a Cecilie stojí u okna a dívají se do zahrady.

GVENDOLINA: To, že okamžitě nešli za námi dovnitř, jak by byl každý na jejich místě udělal, ukazuje, že ještě mají v těle stud.

CECILIE: Pořád jedí opékané chlebičky. To vypadá jako pokání.

GVENDOLINA (*po chvílce ticha*): Zdá se, že nás vůbec neberou na vědomí. Nemohla byste zakašlat?

CECILIE: Když já nemám kašel.

GVENDOLINA: Teď se na nás dívají. To je ale nestoudnost!

CECILIE: Jdou sem. To je ale drzost!

GVENDOLINA: Zachovejme důstojné mlčení!

CECILIE: Ovšem. Nic jiného nám nezbývá.

Vstoupí Jack a za ním Algernon. Pískají si nějakou strašnou, populární operní arii.

GVENDOLINA: To důstojné mlčení má zřejmě nepříjemné účinky.

CECILIE: Přímou odporné.

GVENDOLINA: Ale my mluvit nezačneme.

CECILIE: Ovšemže ne.

GVENDOLINA: Pane Worthingu, mám k vám závažnou otázku. Na vaší odpovědi velice záleží.

CECILIE: Gvendolino, to se ani nedá ocenit, jak vy jste rozumná. Pane Moncrieffe, odpovězte mi laskavě na tuto otázku: Proč jste předstíral, že jste bratr mého poručníka?

ALGERNON: Abych získal příležitost seznámit se s vámi.

CECILIE (*ke Gvendolině*): To vysvětlení zní uspokojivě, vidíte?

GVENDOLINA: Jen jestli se mu dá věřit, má milá.

CECILIE: To nedá. Ale tím se nikterak nemění úžasná krása té odpovědi.

GVENDOLINA: Pravda. V případech opravdu důležitých je rozhodující věcí styl, nikoli upřímnost. Pane Worthingu, teď vysvětlíte vy mně, proč jste předstíral, že máte bratra. Dělal jste to snad proto, abyste měl možnost jezdit do Londýna a setkávat se tam co nejčastěji se mnou?

JACK: Copak o tom pochybujete, slečno Fairfaxová?

GVENDOLINA: Mám o tom velmi vážné pochybnosti. Ale hodlám je potlačit. Německý skepticismus tu není na místě (*Jde k Cecilii*). Jejich vysvětlení znějí dost uspokojivě, zvláště páně Worthingovo. Na tom je zřejmě razítko pravdy.

CECILIE: I já jsem víc než spokojena s tím, co řekl pan Moncrieff. Už jeho hlas zní věrohodně.

GVENDOLINA: Myslíte tedy, že bychom jim měly odpustit?

CECILIE: Ano. Totiž ne.

GVENDOLINA: Pravda! Já zapomněla! Tady jsou v sázce zásady, od nichž nelze upustit. Která z nás jim to řekne? To není příjemný úkol.

CECILIE: Nemohly bychom promluvit obě najednou?

GVENDOLINA: Výtečný nápad. Já stejně skoro vždycky mluvím, jen když mluví druzí. Zůstanete se mnou v taktu?

CECILIE: Zajisté.

Gvendolina dává takt zdviženým prstem.

GVENDOLINA a CECILIE (*současně*): Vaše křestní jmé-

na znamenají i nadále nepřekonatelnou překážku. To je vše.

JACK a ALGERNON (*současně*): Naše křestní jména? A to je vše? Vždyť my se dnes odpoledne dáme oba pokřtít.

GVENDOLINA (*k Jackovi*): Vy jste ochoten podrobit se něčemu tak strašlivému jenom kvůli mně?

JACK: Jsem.

CECILIE (*k Algernonovi*): Vy jste hotov podstoupit tak příšernou zkoušku, jen abyste se mi zalíbil?

ALGERNON: Jsem.

GVENDOLINA: Jaký je to nesmysl tvrdit, že obě pohlaví jsou rovnocenná! Co se obětavosti týče, jsou muži nekonečně vysoko nad námi.

JACK: To jsme. (*Tisknou si s Algernonem ruce*)

CECILIE: Mají okamžiky tělesné odvahy, o jaké my ženy nemáme ponětí.

GVENDOLINA (*k Jackovi*): Miláčku!

ALGERNON (*k Cecilii*): Miláčku!

Oba páry si padnou do náručí. Vstoupí Merriman. Vidá, co se děje, hlasitě zakašle.

MERRIMAN: Ehm. Ehm. Lady Bracknellová.

JACK: Pane na nebi!

Vstoupí lady Bracknellová. Všichni od sebe poplašeně odskočí. Merriman odejde.

LADY BRACKNELLOVÁ: Gvendolino! Co to znamená?

GVENDOLINA: Jenom to, že jsem zasnoubena s panem Worthingem, matinko.

LADY BRACKNELLOVÁ: Pojď sem! Posad' se! Posad' se okamžitě! Jakákoli váhavost je známkou duševní zchátralosti u mládí a tělesné slabosti u stáří. (*Obrátí se k Jackovi*) Pane, jakmile jsem se od Gvendolininy společlivé služby, jejíž důvěru jsem si koupila za drobný peníz, dověděla o náhlém útěku své dcery, vydala jsem

se ihned za ní nákladním vlakem. Její nešťastný otec je bohudík v domněnání, že Gvendolina naslouchá na universitě neobyčejně zdlouhavé veřejné přednášce o vlivu pravidelného příjmu na myšlení. Nemíním ho vyvádět z klamu. Nikdy v ničem ho nevyvádím z klamu, to bych považovala za špatnost. Ale vy ovšem pochopíte, že veškeré styky mezi vámi a mou dcerou musí od této chvíle okamžitě přestat. V této otázce, jako ostatně ve všech, jsem neoblomná.

JACK: Ale já jsem s Gvendolinou zasnouben, lady Bracknellová.

LADY BRACKNELLOVÁ: Nic takového nejste, pane. A nyní k Algernonovi!... Algernone!

ALGERNON: Ano, teto Augusto?

LADY BRACKNELLOVÁ: Smím se zeptat, jestli v tomto domě sídlí tvůj nemocný přítel Bunbury?

ALGERNON (*koktá*): Ó... nikoli. Tady Bunbury nebydlí. Bunbury je teď právě někde jinde. Totiž... Bunbury umřel.

LADY BRACKNELLOVÁ: Umřel? A kdypak pan Bunbury umřel? To bylo nějak neobyčejně náhlé úmrtí.

ALGERNON (*jako by nic*): Ale, já Bunburyho dneska odpoledne zabil. Totiž, chudák Bunbury umřel dneska odpoledne.

LADY BRACKNELLOVÁ: A načpak umřel?

ALGERNON: Bunbury? Nu... prostě vybouchl.

LADY BRACKNELLOVÁ: Vybouchl? To byl tedy obětí nějaké revoluční násilnosti? Nebylo mi známo, že se pan Bunbury zabývá sociální politikou. Jestli se jí opravdu zabýval, pak byl za tu zvrácenost po zásluze potrestán.

ALGERNON: Ne, drahá teto Augusto, chtěl jsem tím říci, že se prostě přišlo na to, jak to s ním je. Doktoři prostě

přišli na to, jak to s ním je a že nemůže dál žít, chápeš... a tak Bunbury umřel.

LADY BRACKNELLOVÁ: Měl zřejmě naprostou důvěru v úsudek svých lékařů. Jsem hlavně ráda, že se přece jen rozhodl k nějakému jasnému kroku, a že se řídil patřičnými medicinskými radami. A teď, když toho pana Bunburyho máme konečně s krku, smím se zeptat, kdo je ta mladá osůbka, kterou můj synovec Algernon drží, zřejmě bezdůvodně, za ruku?

JACK: Ta dáma je slečna Cecílie Cardewová, moje scho-vanka.

Lady Bracknellová se Cecílii chladně ukloní.

ALGERNON: Jsem s Cecílií zasnouben, teto Augusto.

LADY BRACKNELLOVÁ: Prosim?

CECILIE: Pan Moncrieff a já jsme zasnoubeni, lady Bracknellová.

LADY BRACKNELLOVÁ (*otřese se, jde k pohovce a usedne*): Nevím, jestli ovzduší v této části Anglie je snad nějak obzvlášť dráždivé, ale mám dojem, že počet zasnoubení tu převyšuje slušný průměr, kterým se podle statistik máme řídit. Myslím, že bude na místě, když provedu malý předběžný výslech. Pane Worthingu, je slečna Cardewová spřízněna s některým větším londýnským nádražím? Chci se jen poučit. Neboť až do včerejška jsem neměla ani tušení, že existují rodiny nebo osoby, které pocházejí z konečných stanic.

Jack zuří, ale ovládne se.

JACK (*jasně a chladně*): Slečna Cardewová je vnučka zasnulého pana Tomáše Cardewa; Londýn, Belgrave Square 149; Dorking v Surrey, Gervase Park; Sporan ve Fife-shire.

LADY BRACKNELLOVÁ: To zní uspokojivě. Tři adresy vždycky budí důvěru, dokonce i u obchodníků. Ale jak se mohu přesvědčit o jejich pravosti?

JACK: Pečlivě opatruji Dvorní adresáře z té doby. Jsou vám k dispozici, lady Bracknellová.

LADY BRACKNELLOVÁ (*povážlivě*): Vím o podivných omylech v těchto publikacích.

JACK: Rodinnými právními zástupci slečny Cardewové jsou pánové Markby, Markby a Markby.

LADY BRACKNELLOVÁ: Markby, Markby a Markby? Toť firma, jež má ve svém oboru vysoké postavení. Slyšela jsem dokonce, že jeden Markby bývá občas zván do společnosti. Zatím jsem spokojena.

JACK (*velice popuzeně*): Ach, to je od vás nesmírně laskavé, lady Bracknellová. Jistě vás potěší, že mám také doklady o tom, že se slečna Cardewová narodila, že byla křtěna, biřmována, očkována, že chodila do školy, že měla černý kašel, zarděnky a spalničky.

LADY BRACKNELLOVÁ: Ale! Vidím, že měla rušný život. Snad až zbytečně vzrušující na mladou dívku. Já nejsem pro předčasné zkušenosti. (*Vstane a pohlédne na hodinky*) Gvendolino! Chvilé odjezdu se blíží. Nemáme ani trochu času nazbyt. Jen tak pro úplnost bych se ještě měla zeptat, pane Worthingu, má-li slečna Cardewová nějaký majetek?

JACK: Ach, asi tak sto třicet tisíc liber v cenných papírech. Nic víc. Sbohem, lady Bracknellová, těšilo mě.

LADY BRACKNELLOVÁ (*znovu usedne*): Okamžik, pane Worthingu. Sto třicet tisíc liber! A v cenných papírech! Jak se tak na slečnu Cardewovou dívám, vidím, že je to náramně půvabná mladá dáma. Málo dívek má dneska doopravdy solidní vlastnosti, totiž vlastnosti, které něco vydrží a časem se ještě zlepšují. S politováním musím říci, že žijeme v době povrchní. (*K Cecílii*) Pojdte sem, drahoušku. Cecílie k ní přistoupí.

Dítě milé, máte žalostně prostinké šaty a vlasy zřejmě tak, jak je stvořila příroda. Ale to se dá brzy všechno změnit. Veskrze zkušená francouzská komorná dokáže v kratičké době pravé divy. Pamatuji se, že jsem jednu takovou doporučila lady Lancingové, a tu za tři měsíce nepoznal vlastní manžel.

JACK: A za půl roku ji nepoznal vůbec nikdo.

LADY BRACKNELLOVÁ (*chvilku probodává Jacka pohledem, pak se s nacvičeným úsměvem obrátí k Cecilii*): Otočte se laskavě, děťátko.

Cecilie se otočí kolem dokola.

Ne tak, chci vás vidět z profilu. Ano, to jsem čekala. Váš profil jasně ukazuje na společenské možnosti. Náš věk má dvě slabiny: žádné zásady a žádný profil. Bradu maličko výš, drahoušku. Znalost vystupování ve společnosti se pozná podle toho, jak kdo nosí bradu. Teď právě se nosí brady velmi vysoko. Algernone!

ALGERNON: Ano, teto Augusto?

LADY BRACKNELLOVÁ: Profil slečny Cardewové jasně ukazuje na společenské možnosti.

ALGERNON: Cecilie je nejlíbeznější, nejdražší, nejhezčí děvče na světě. Jestli má společenské možnosti, to je mi úplně jedno.

LADY BRACKNELLOVÁ: O společnosti se nikdy nevyjadřuj pohrdavě, Algernone. To dělají jenom lidé, kteří se do ní nemohou dostat. (*K Cecilii*) Milé dítě, je vám ovšem známo, že Algernon nemá nic než dluhy. Ale já stejně neschvaluji sňatky pro peníze. Když jsem si brala lorda Bracknella, neměla jsem vůbec žádný majetek, ale ani na okamžik jsem si nepřipustila, že by mi to mohlo stát v cestě. Inu, musím vám dát patrně své svolení.

ALGERNON: Děkuji ti, teto Augusto.

LADY BRACKNELLOVÁ: Cecilie, smíte mě políbit.

CECILIE (*políbí ji*): Děkuji vám, lady Bracknellová.

LADY BRACKNELLOVÁ: A ode dneška mi smíte říkat teto Augusto.

CECILIE: Děkuji vám, teto Augusto.

LADY BRACKNELLOVÁ: Svatba by myslím měla být co nejdříve.

ALGERNON: Děkuji ti, teto Augusto.

CECILIE: Děkuji vám, teto Augusto.

LADY BRACKNELLOVÁ: Upřímně řečeno, nejsem přítelkyní dlouhých zasnub. Pak mají lidé příležitost, aby se už před svatbou navzájem prokoukli, a to není nikdy radno.

JACK: Promiňte, že vás přerušuji, lady Bracknellová, ale o tom zasnoubení nemůže být vůbec řeč. Jsem poručíkem slečny Cardewové a ona se nemůže provdat bez mého svolení, dokud nedosáhne zletilosti. A to svolení já rozhodně nedám.

LADY BRACKNELLOVÁ: A smím se zeptat, z jakých důvodů? Algernon je nesmírně, řekla bych dokonce nápadně žádoucí ženich. Nemá nic, ale vypadá na všechno. Co víc je možno si přát?

JACK: Je mi velice trapné, lady Bracknellová, že musím o vašem synovci mluvit otevřeně, ale mám veliké výhrady k jeho charakteru. Je to prolhanec.

Algernon s Cecilii hledí na Jacka dotčeně a překvapeně.

LADY BRACKNELLOVÁ: Prolhanec? Můj synovec Algernon? Vyloučeno! Vždyť studoval v Oxfordu!

JACK: Obávám se, že se o tom nedá pochybovat. Dnes odpoledne, zatím co jsem byl v důležité milostné záležitosti v Londýně, dosáhl Algernon přístupu do mého domu tím, že se klamně vydával za mého bratra. Pod přijatým jménem vypil, jak mi oznámil můj komorník, celou láhev Perrier-Jouetu z roku 89, kteréžto

víno jsem si pečlivě schovával jen pro sebe. Šel však ještě dál v tom hanebném podvodu a během odpoledne se mu podařilo okrást mě o příchyllost mé jediné schovanky. Potom tu zůstal na svačinu a do jednoho zhltal všechny opékané chlebičky. Jeho chování je však o to bezohlednější, že mu od počátku bylo dobře známo, že nemám žádného bratra, že jsem nikdy žádného bratra neměl a že ani v budoucnu nehodlám žádného, ani jakéhokoli bratra mít. Výslovně jsem mu to řekl včera odpoledne.

LADY BRACKNELLOVÁ: Mno. Pane Worthingu, rozhodla jsem se po pečlivé úvaze, že chování svého synovce k vám nevezmu prostě na vědomí.

JACK: To je od vás velkomyslné, lady Bracknellová, jenže já své rozhodnutí nezměním. Svě svolení odpírám.

LADY BRACKNELLOVÁ (*k Cecilii*): Pojdte sem, děťátko.

Cecilie k ní opět přistoupí.

Kolikpak je vám let, miláčku?

CECILIE: Nu, doopravdy je mi teprve osmnáct, ale když jdu někde na večírek, tak připouštím i dvacet.

LADY BRACKNELLOVÁ: To děláte dobře, že to trochu upravujete. Žádná žena by vlastně neměla udávat své stáří docela přesně, když nechce vypadat vypočítavě... (*Přemýšlivě*) Osmnáct, ale na večírcích i dvacet. Nu, zakrátko budete plnoletá a všechna poručenská omezení odpadnou. A tak myslím, že svolení vašeho poručníka není konec konců nikterak důležité.

JACK: Odpusťte prosím, lady Bracknellová, že vás opět přerušuji, ale musím vám poctivě říci, že podle dědečkovy závěti dosáhne slečna Cardewová zákonné zletlosti teprve v pětatřiceti letech.

LADY BRACKNELLOVÁ: To mi nepřipadá jako vážná překážka. Pětatřicet, to je věk velmi přitažlivý. V lon-

dýnské společnosti je spousta vysoce urozených žen, které se samy od sebe rozhodly, že zůstanou řadu let na pětatřiceti. Tak na příklad lady Dumbletonová. Té je, pokud vím, pětatřicet už od té doby, co jí bylo čtyřicet, a to je už hezky dávno. Nevidím důvod, proč by naše milá Cecilka nemohla být ve zmíněném věku ještě přitažlivější než teď. Do té doby přece velice vzrostla její majetek.

CECILIE: Algy, dovedl byste na mě počkat až do mých pětatřiceti let?

ALGERNON: Ovšemže dovedl, Cecilie. Vždyť to víte.

CECILIE: Ano, vycítila jsem to. Ale já bych tak dlouho čekat nemohla. Hrozně nerada na někoho čekám, třeba jen pět minut. Každé čekání mě dopaluje. Sama dochvilná nejsem, to vím, ale u druhých mám dochvilnost ráda. O nějakém čekání, byť i na svatbu, nemůže být vůbec řeč.

ALGERNON: Ale co se dá dělat, Cecilie?

CECILIE: Nevím, pane Moncrieffe.

LADY BRACKNELLOVÁ: Milý pane Worthingu, ježto slečna Cardewová výslovně prohlašuje, že do pětatřiceti čekat nemůže — musím říci, že ta poznámka svědčí o povaze poněkud netrpělivé — žádám vás, abyste své rozhodnutí znovu rozvážil.

JACK: Ale, vážená lady Bracknellová, to přece leží jen a jen ve vašich rukou. Jakmile svolíte k mému snatku s Gvendolinou, dovolím s největší radostí vašemu synovci, aby se oženil s mou schovankou.

LADY BRACKNELLOVÁ (*povstane a praví upjatě*): Jistě jste si dobře vědom, že o vašem návrhu nemůže být vůbec řeč.

JACK: Pak ovšem jediné, nač se všichni můžeme těšit, je vášnivý celibát.

LADY BRACKNELLOVÁ: Pro Gvendolinu takový osud

nechystám. Algernon si ovšem může vybrat sám. (*Vytáhne hodinky*) Pojď, drahoušku!

Gwendolina vstane.

Zmeškali jsme už pět, ne-li šest vlaků. Kdybychom zmeškali ještě další, mohli bychom taky přespát na nástupišti.

Vstoupí doktor Chasuble.

CHASUBLE: Všechno je přichystáno k těm křtinám.

LADY BRACKNELLOVÁ: Ke křtinám, pane? Není to trochu předčasné?

CHASUBLE (*je dost zmaten a ukazuje na Jacka a Algernona*): Oba tito pánové vyslovili přání, abych je ihned pokřtil.

LADY BRACKNELLOVÁ: V jejich věku? To je groteskní a bohaprázdny nápad. Algernone, já ti ten křest zakazuji. Ani slyšet nechci o podobné výstřednosti. Lorda Bracknella by velice rozladilo, kdyby se dozvěděl, že takhle utrácíš čas a peníze.

CHASUBLE: Mám tomu rozumět tak, že se dnes odpoledne vůbec křtít nebude?

JACK: Myslím, že teď, jak to vypadá, by to ani pro jednoho z nás nemělo praktickou cenu.

CHASUBLE: Od vás, pane Worthingu, mě takový postoj velice zarmucuje. Zavání kacířskými názory novokřtěnců, názory to, které jsem úplně vyvrátil ve čtyřech svých neuveřejněných kázáních. Ale připadá mi, že máte neobyčejně světskou náladu, a tak se ihned vrátím do kostela. Beztak mi kostelník právě oznámil, že na mě v sakristii už celou hodinu čeká slečna Prismová.

LADY BRACKNELLOVÁ (*trhne sebou*): Slečna Prismová? Slyšela jsem dobře? Zmínil jste se o nějaké slečně Prismové?

CHASUBLE: Ano, lady Bracknellová. Jdu právě za ní.

LADY BRACKNELLOVÁ: Dovolte, prosím, abych vás na okamžik zdržela. Možná, že to pro lorda Bracknella a pro mne bude životně důležité. Je ta slečna Prismová ženština odpudlivého vzezření, která má cosi nepřímého společného s vychovatelstvím?

CHASUBLE (*trochu dotčeně*): Je to dáma nesmírně vzdělaná a přímo ztělesněná důstojnost.

LADY BRACKNELLOVÁ: To je zřejmě ona. Smím se zeptat, jaké postavení má ve vaší domácnosti?

CHASUBLE (*stroze*): Madam, já jsem mládenec.

JACK (*vloží se do toho*): Lady Bracknellová, slečna Prismová je už tři roky uctívanou vychovatelkou a nedocenitelnou společnicí slečny Cardewové.

LADY BRACKNELLOVÁ: Přes všechno, co o ní slyším, musím ji okamžitě vidět. Ať pro ni pošlou.

CHASUBLE (*pohlédne oknem ven*): Zrovna sem jde. Už je tady.

Spěšně vstoupí slečna Prismová.

SLEČNA PRISMOVÁ: Bylo mi řečeno, že na mě čekáte v sakristii, drahý pane kanovníku. A tak jsem vás tam hodinu a tři čtvrti vyhlížela. (*Všimne si lady Bracknellové, která ji upřeně pozoruje zdrcujícím pohledem. Slečna Prismová zbledne a zachvěje se. Poděšeně se rozhlédne, jako by toužila zmizet*)

LADY BRACKNELLOVÁ (*strohým, soudcovským tónem*): Prismová!

Slečna Prismová skloní zahanbeně hlavu.

Ke mně, Prismová!

Slečna Prismová se k ní pokorně přiblíží.

Prismová! Kde je to děcko?

Všeobecné ohromení. Kanovník ztrne hrůzou. Algernon a Jack předstírají, že touží ochránit Cecilii a Gwendolinu, aby nezaslechly podrobnosti nějakého strašného veřejného skandálu.

Před osmadvaceti lety jste vyšla z domu lorda Bracknella, z čísla 104 na Upper Grosvenor Street, a měla jste na starosti kočárek, který obsahoval děcko mužského pohlaví. Už nikdy jste se nevrátila. Po několika týdnech, díky důkladnému pátrání městské policie byl o půlnoci, v odlehлém koutě Bayswateru, objeven ten kočárek. Stál sám a sám a obsahoval rukopis třídílného románu, sentimentálního mnohem odporněji, než bývá zvykem.

Dotčená slečna Prismová sebou mimoděk trhne.

Ale to děcko tam nebylo!

Všichni hledí na slečnu Prismovou.

Prismová! Kde je to děcko?

Pomlka.

SLEČNA PRISMOVÁ: Zahanbeně doznávám, lady Bracknellová, že to nevím. Kéž bych to věděla! Toto jsou holá fakta toho případu: Zrána onoho dne, o němž se zmiňujete, dne, který je provždy vpálen do mé paměti, chystala jsem se jako obvykle vyvézt děcko v kočárku ven. Brala jsem rovněž s sebou poněkud starou, avšak obsažnou příruční brašnu, do níž jsem hodlala vložit rukopis literárního díla, které jsem napsala v nemnohých volných hodinách. V okamžiku roztržitosti, kterou si nikdy neodpustím, dala jsem rukopis do kočárku a děcko jsem vložila do příruční brašny.

JACK (*pozorně naslouchající*): A kam jste dala tu příruční brašnu?

SLEČNA PRISMOVÁ: Na to se mě neptejte, pane Worthingu.

JACK: Slečno Prismová, ta otázka je pro mě nemálo důležitá. Musím se dovědět, kam jste dala příruční brašnu, která obsahovala to batole.

SLEČNA PRISMOVÁ: Nechala jsem ji v úschovně zavazadel na jednom větším londýnském nádraží.

JACK: Na kterém nádraží?

SLEČNA PRISMOVÁ (*zcela zdrceně*): Na nádraží Victoria. Na nástupišti k Brightonu. (*Klesne do židle*)

JACK: Musím se na okamžik vzdálit do svého pokoje. Gvendolino, počkejte tu na mě.

GVENDOLINA: Když tam nebudete moc dlouho, počkám tu na vás celý život.

Jack odejde velice rozčilen.

CHASUBLE: Co si myslíte, že to znamená, lady Bracknellová?

LADY BRACKNELLOVÁ: Netroufám si to ani tušit, pane doktore. Jistě vám nemusím říkat, že v lepších rodinách se neobvyklé náhody vůbec nepředpokládají. To se přece nepatří.

Shora je slyšet hluk, jako by někdo přehazoval kufr.

Všichni hledí ke stropu.

CECILIE: Strýček Jack je zřejmě neobyčejně rozčilen.

CHASUBLE: Váš poručník je velice vznětlivý.

LADY BRACKNELLOVÁ: Ten hluk je svrchovaně nepříjemný. Vypadá to, jako by tam pan Worthing debatoval. Nemám ráda debaty, ať jsou jakékoli. Vždycky jsou nevychované a často přesvědčují.

CHASUBLE (*pohlédne vzhůru*): Teď to ustalo.

Hluk se zdvojnásobí.

LADY BRACKNELLOVÁ: Kéž by už dospěl k nějakému závěru!

GVENDOLINA: To napětí je hrozné. Doufám, že potrvá. *Vstoupí Jack; nese černou koženou brašnu.*

JACK (*žene se k slečně Prismové*): Je tohle ta příruční brašna, slečno Prismová? Pozorně si ji prohlédněte, než něco řeknete. Na vaší odpovědi závisí štěstí jednoho života.

SLEČNA PRISMOVÁ (*klidně*): Vypadá jako ta moje. Ovšem, tady je trhlina, kterou utrpěla, když se s ní

v mladších a šťastnějších dnech překotil omnibus. A tady na podšívce je skvrna, vzniklá při výbuchu lihu prostého nápoje, ke kteréžto nehodě došlo v Leamingtonu. A tuhle na zámku jsou mé iniciály. Už jsem zapomněla, že jsem je tam kdysi v marnotratné náladě dala vyřít. Není pochyby, je to moje brašna. To mám radost, že se mi tak neočekávaně vrátila. Tuze jsem ji celá ta léta postrádala.

JACK (*pateticky*): Slečno Prismová, mnohem víc než ta brašna se vám vrátilo. Já jsem to robě, které jste tam vložila.

SLEČNA PRISMOVÁ (*s úžasem*): Vy?

JACK (*objímá ji*): Ano... máti.

SLEČNA PRISMOVÁ (*ustupuje s pohoršením a údivem*): Pane Worthingu! Jsem neprovdána.

JACK: Neprovdána! To je vážná závada, to nepopírám. Ale konec konců, kdo má právo hodit kamenem po člověku trpícím? Což pokání nezahladí pošetilý skutek? Proč má platit jiný zákon pro muže a jiný pro ženy? Máti, já ti odpouštím. (*Znovu se pokouší ji obejmout*)

SLEČNA PRISMOVÁ (*stále pohoršeněji*): Jste na omylu, pane Worthingu. (*Ukáže na lady Bracknellovou*) Tato dáma vám řekne, kdo doopravdy jste.

JACK (*po pomlce*): Lady Bracknellová, nerad bych vypadal jako zvědavec, ale nepoučila byste mě laskavě, kdo jsem?

LADY BRACKNELLOVÁ: Obávám se, že ta zpráva, kterou vám dávám velmi nerada, vás nikterak nepotěší. Jste... jsi syn mé ubohé sestry paní Moncrieffové, tedy starší bratr Algernonův.

JACK: Algyho starší bratr! Tak já přece jen mám bratra! Já to věděl, že mám bratra. Já to vždycky říkal, že mám bratra. Cecilie, jak jen jsi mohla zapochybovat, že mám bratra? (*Popadne Algernona*) Pane doktore,

můj nešťastný bratr! Slečno Prismová, můj nešťastný bratr. Gvendolino, můj nešťastný bratr. Algy, ty ničemo, teď se ke mně budeš chovat uctivěji! Jakživ jsi se mnou nejednal bratrsky.

ALGERNON: Nu, až do dneška ne, to připouštím, chlapče. Ačkoli na to, že jsem v tom neměl praxi, jsem dělal, co jsem mohl. (*Potřeše Jackovi rukou*)

GVENDOLINA (*K Jackovi*): Můj nejdražší! Ale... nejdražší co? Jaké máte křestní jméno, teď, když je z vás někdo jiný?

JACK: Pane na nebi!... Na tohle jsem docela zapomněl. Pokud jde o to jméno, je asi vaše rozhodnutí neodvolatelné, vidíte?

GVENDOLINA: Neměním se nikdy v ničem, leda v náklonnostech.

CECILIE: Vy jste tak ušlechtilá, Gvendolino!

JACK: Pak uděláme nejlíp, když tu otázku objasníme ihned. Okamžik, teto Augusto. Byl jsem v době, kdy mě slečna Prismová zapomněla v té brašně, už pokřtěn?

LADY BRACKNELLOVÁ: Tvoji milující a nerozumní rodiče tě zahrnuli veškerým přepychem, který se dá koupit, křest v to počítaje.

JACK: Tak pokřtěn jsem. To bychom tedy měli. A teď, jaké mi dali jméno? Jsem připraven na nejhorší.

LADY BRACKNELLOVÁ: Jako nejstarší syn jsi byl samozřejmě pojmenován po otci.

JACK (*popuzeně*): Ovšem, ale jak se můj otec jmenoval?

LADY BRACKNELLOVÁ (*přemýšlí*): Teď si najednou nemohu vzpomenout, jak se generál jmenoval. Ale nějaké křestní jméno nepochybně měl. Byl to sice výstředník, to připouštím, ale až v pozdějších letech. A to

byl důsledek indického podnebí, manželství, špatného trávení a podobných vlivů.

JACK: Algy! Ani ty si nevzpomeneš, jak se náš otec jmenoval?

ALGERNON: My jsme spolu nemluvili, milý hochu. Otec přece umřel, když mi nebyl ani rok.

JACK: Jeho jméno musí být aspoň v armádních seznamech z té doby, nemyslíš, teto Augusto?

LADY BRACKNELLOVÁ: Generál byl v podstatě mírumilovný, mimo domácnost ovšem. Ale v každém vojenském adresáři nepochybně zapsán je.

JACK: Armádní seznamy z posledních čtyřiceti let mám tady. Měl jsem ty rozkošné památky už dávno prostudovat! (*Žene se ke knihovně a vytahuje knihy*) M. Generálové: ... Mallam, Maxbohm, Magley — to jsou příšerná jména! — Markby, Mogsby, Mobbs, Moncrieff! Poručíkem 1840, kapitánem, majorem, plukovníkem ..., generálem 1869, křestní jména: Filip, John. (*Zvolna odloží knihu a praví naprosto klidně*) Já vám vždycky říkal, Gvendolino, že se jmenuji Filip. A prosím, přesto se jmenuji Filip. Totiž, tak se samozřejmě jmenuji Filip.

LADY BRACKNELLOVÁ: Ano, teď si vzpomínám, že generálovi říkali Filipe. Věděla jsem, že má nechuť k tomu jménu není bezdůvodná.

GVENDOLINA: Filipe! Můj milovaný Filipe! Od první chvíle jsem cítila, že se nemůžete jmenovat jinak.

JACK: Gvendolino, to je hrozné pro muže, když najednou objeví, že celý život mluvil jen a jen pravdu. Můžete mi odpustit?

GVENDOLINA: Mohu. Neboť cítím, že se určitě změníte.

JACK: Má jediná!

CHASUBLE (*k slečně Prismové*): Laetitie! (*Obejme ji*)

SLEČNA PRISMOVÁ (*zaníceně*): Bedřichu! Konečně!

ALGERNON: Cecilie! (*Obejme ji*) Konečně!

JACK: Gvendolino! (*Obejme ji*) Konečně!

LADY BRACKNELLOVÁ: Dcero, jak se to chováš? Copak nemáš rozum?

GVENDOLINA: Naopak, matinko. Jasně si uvědomuji, jak je důležité mít Filipa.

O p o n a